

A DEBRECENI ORVOSKÉPZÉS NAGY ALAKJAI
20. füzet

Dr. Csaba Béla

Dr. Kesztyűs Lóránd
(1915 - 1979)

A debreceni orvosképzés nagy alakjai
20. füzet

Írta és szerkesztette:

Dr. Csaba Béla

ny. egyetemi tanár, az orvostudomány doktora

Dr. Kesztyűs Lóránd
(1915-1979)

Debreceni Egyetem
Orvos- és Egészségtudományi Centrum
2004.

ISSN 1416-41-75

***Kiadja: A Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum
Elnöki Hivatala***

***Nyomdai előkészítés: Szőke Lovas Antal
Nyomdai munkálatok: Cívis-Copy Kft., Debrecen***

Példányszám: 500

*Non Ut Diu Vivamus Curandum
Est, Sed Ut Satis*

*Nem hosszú, hanem teljes életre kell
törekedni (Seneca)*

*Omnes Tendunt Ad Gaudium, Sed
Unde Stabile Magnumque Consequantur
Ignorant*

*A boldogságra és az öröme törekedik mindenki,
de nem tudni, hol van a tökéletes boldogság*

Sic Erat In Fatis

A sors könyvében így volt megírva (Ovidius)

Előszó

Kesztyűs Lóránd 25 éve nincs közöttünk. Ebben az évben lett volna 90 éves. A negyed század elegendő történelmi távolságot ad valamennyiünk számára, hogy méltó, ugyanakkor objektív és reális képet adjunk életútjáról, szakmai, közéleti tevékenységéről. A 25 év távlatából – egyikeként azoknak, akik intézetében kezdték el szakmai pályafutásukat – a magam számára is megfogalmaztam azt a három legkiemelkedőbb dolgot, amelyek Kesztyűs Lórándot, a közel 90 éves debreceni orvosképzés nagy alakjává emelték. Az első a tudományos eredmények sora, amelyekből kiemelkedik a '40-es évek végén a Nature-ben publikált, azóta is idézett közleménye a miozin és az aktin antigenitására. A második, az az intézetében kialakított jelentős anyagi forrásokat biztosító szakmai műhely, amelyből akadémikusok, tanszékvezetők, a világ különböző helyein dolgozó vezető kutatók sorának szakmai útja indult el. A harmadik az egyetemi vezetői teljesítmény: ennek legmaradandóbb jele az Elméleti Tömb épülete, amelyhez megszerezte a beruházási forrásokat, lehetővé tette a sok-sok orvosgenerációt és tudóst nevelő oktató-kutató épület felépítését.

A Kesztyűs Lórándról készített biográfia nem csupán egyetem- és kortörténeti szempontból pótolhatatlan értékű írásmű, hanem lebilincselő olvasmány is, amely hű és színes képet igyekszik nyújtani a kor és az egyetem szellemiségéről és fejlődésének történetéről. Kétségtelen tényként állapítható meg ugyanis, hogy Kesztyűs professzor sem gazdasági tekintetben, sem politikai szempontból nem problémamentes időszakban képes volt – több cikluson át – úgy vezetni az Orvostudományi Egyetemet, amely biztosította a hallgató létszám folyamatos növekedését, az oktatás színvonalának emelését, a betegellátás korszerű színvonalának fejlesztését és a korszerű tudomány művelését.

Ezúton is elismerésemet és köszönetemet szeretném kifejezni Dr. Csaba Béla professzornak Kesztyűs Lóránd akadémikus, egykori tanítványának, majd professzor társának, aki kérésemre vállalkozott tanítómestere és professzor társa életrajzi kötetének megírására. Elévülhetetlen érdeme e kitűnő biográfiának, hogy a tanítvány, majd tanszéki utód-professzor optikáján keresztül nagyívű képet

nyújt a tudós professzor, a kimagasló közéleti személyiség a munkatárs életpályájáról, személyiségéről, emberi kvalitásairól.

A kötetet abban a meggyőződésben adjuk közre, hogy az méltó emléket állít a mindannyiunk által nagyrabecsült Kesztyűs Lóránd akadémikus, professzor, egyetemi vezető emlékének és ezzel hozzájárul a debreceni orvoscépzés és tudomány gazdag története megörökítésének.

2004. augusztus

Dr. Fésüs László
Egyetemi tanár, akadémikus
DEOEC elnök

Kesztyűs Lóránd élete és munkássága

Ez a méltatás **Kesztyűs Lóránd** életútját hivatott nagy vonalakban áttekinteni, ismertetni. Számomra ez nem könnyű feladat, tekintettel arra, hogy 1956-ban, kinevezésemkor, kerültem közvetlen kapcsolatba Kesztyűs professzorral, aki akkor már 41 éves volt, így kora ifjúságáról, gimnáziumi éveiről, az Élettani Intézetben eltöltött idejéről csak legendákból, mások elbeszéléseiből, Kesztyűs professzor ritka felvillantásaiból, de főleg Dr. Varga Emil professzor kortársi visszaemlékezéseiből származnak ismereteim. Figyelmébe ajánlom az olvasónak „*A Debreceni Orvostudományi Egyetem Élettani Intézetének története*” című munkáját, amely kis könyv formájában 1918-1991 között tekinti át egyetemünk, benne az Élettani Intézet és az ott dolgozók tevékenységét igen közvetlen stílusban. Jómagam 23 éven át dolgoztam együtt Kesztyűs professzorral, mint tanítvány és munkatárs és ismereteim is már egy érett, kiforrott tudósról, oktatóról, egyetemi vezetőről, tudománypolitikusról és közvetlen atyai barátról alakulhatott ki.

Elöljáróban elkerülhetetlen számomra, hogy néhány életrajzi adatot ismertessek.

Kesztyűs Lóránd, (előneve: Sarkadi) 1915. április 11-én született Sarkadon, akkor Bihar, ma Békés megyei kisvárosban, ahol - városuk nagy és megbecsült szülöttéről - 2001-ben egy emléktáblát avattak és lepleztek le az új rendelőintézet épületének homlokzatán. Édesapja a Debreceni Mezőgazdasági Főiskola ny. rendes tanára volt, akit már 1957-ben elvesztett. Édesanyja Balogh Margit htb. 1950-ben halt meg. Egyetlen fiútestvére Kornél jogi doktorátust szerzett és Miskolcon él. A család nem volt gazdag. 10 hold föld, egy családi ház volt minden vagyonuk.

Középiskoláit a Keszthelyi Premontrei rendi római katolikus gimnáziumban kezdte, majd a Debreceni Református Kollégium gimnáziumában fejezte be. Itt is érettségizett 1932-ben jeles eredménnyel. A gimnáziumban a diák irodalmi önképző- körben jeleskedett, amire mindig büszkén emlékezett vissza. Innen szerezte alapvető humán műveltségét és körmondatokban fogalmazó, még a tankönyvírásban is felbukkanó „cicerói” körmondatait. Már itt megjegyzem, hogy Kesztyűs Lóránd szép magyarsággal, közérthetően és világosan

fogalmazott, beszélt és tankönyveinek sokaságát is élvezhető olvasmányossággal írta meg.

Érettségi után a Debreceni Tudományegyetem Orvosi fakultására iratkozott be, ahol 1938-ban doktorált, „cum laude” minősítéssel. 1934-től 1948-ig dolgozott a Went István vezette Élettani és Általános Kórtani Intézetben. Magántanárrá 1943-ban habilitálták, tehát végzése után 5 év múlva. Már ez is sokat elmond tehetségéről. 1947-1948-ban az önállóvá vált Általános Kóréletteni Intézet megbízott, 1948 óta pedig az újonnan létesített Kóréletteni Intézet igazgatójává nevezték ki egyetemi tanári állásban.

Hogyan emlékezik erre vissza **Varga Emil** professzor, a már említett könyvében: *„...Intézetünk – néhány más intézethez hasonlóan, megalapításától kezdve kettős tanszékként működött. A háború után (II. világháború: Cs.B.) merült fel nagyon komolyan ennek a problémának a megoldása. 1947-ben történt olyan minisztériumi állásfoglalás, melynek eredményeként 1948-ban Kesztyűs Lórándot egyetemi tanárrá nevezték ki és megbízták az újonnan alakítandó Kóréletteni Tanszék vezetésével. Gyakorlatilag a kettéválás ekkor még csak formális volt, de rövidesen sor került egy új elméleti intézetek számára emelt épület felépítésére, ahová 1951-ben Kesztyűs Lóránd munkatársaival átköltözött”. (A jelenlegi Mikrobiológiai és Immunológiai Intézetek épületéről van szó!). Az induló munkatársak közül **Szilágyi Tibort, Kocsár Lászlót**, majd később **Csernyánszky Hedviget, Jókay Istvánt** és az asszisztensek közül **Szűcs Imre** bácsit kell megemlítenem.*

Kesztyűs Lóránd nem lehetett szorgalmas, órákat, és gyakorlatokat látogató orvostanhallgató, hiszen már 1935-től 1938-ig díjtalan gyakornok volt az Élettani Intézetben. 1938-ban - végzése után - nevezték ki díjas gyakornokká.

Elmondása szerint egyik-másik, főleg klinikai szigorlataival gyúlt meg a baja. Pl. szülészetből a szigorúan vizsgáztató **Kovács Ferenc** professzor reggel 8-tól este 6-ig „élesztgettette” vele az u.n. Ambu-babát, mire Went professzorral konzultálva „elégséges” jelzéssel átengedte szülészetből, megígértette vele, hogy életében soha egyetlen szülő nőhöz nem nyúl. Nem így történt, de erről majd később.

Ez a hallgatói magatartás abban az időben egyáltalán nem volt szokatlan és kirívó, hiszen akik elkötelezetten kutatókká akartak válni, már az adott tárgy szigorlata után, az intézetvezető meghívására dolgozhattak, majd oktathattak az adott intézetben.

Varga professzor visszaemlékezése szerint „Kesztyűsnek érzéke és érdeklődése egyaránt megvolt a kémia tudományok iránt, s ezért, hogy a tervezett kutatási feladatok megoldásához szükséges kémiai tudás birtokába juthasson, **Went** professzor 1939-42 között a pécsi **Zechmeister László** prof. intézetébe küldte tanulmányútra fiatal munkatársát, 1942-43-ban, pedig a berlini Collegium Hungaricum ösztöndíját nyerte el és a berlini egyetem Gyógyszertani Intézetében dolgozott, **W. Heubner** prof. vezetése mellett. Ezek az előkészületek vezettek a kemoszpecifikus antigének kifejlesztéséhez. Kimutatta, hogy a hisztamin mesterséges fehérjevegyületének (a p-aminobenzol – hisztamin – azoprotein) ingerére állatkísérletekben kemoszpecifikus antitestek termelődtek, amelyek a hisztamin hatását közömbösíteni tudták”. Ebből az alapkutatásból csak 1966-ban lett gyógyszer. Ez az u.n. Antallerg. A klinikai vizsgálatok is azt igazolták, hogy a gyógyszer beszedése jelentősen csökkenti az allergiás eredetű bel-, bőr-, és idegbetegségek tüneteit. Ez volt az első példa a világon arra, hogy a mesterségesen előállított kemoszpecifikus komplex antigének gyógyszerként is alkalmazhatók. Ezek a kutatások egyszersmind Kesztyűs Lórándot az immunológiai alapkutatások irányába terelték és egész élete összeforrott az immunológiával, de ezekről majd a későbbiekben szeretnék ejteni néhány szót.

Furcsa egyetemi évek lehettek akkortájt, mert 1935. május 15-e és szeptember 30-a között a fiatal kutatót tényleges katonai szolgálatra hívták be a 11-ik hajdúezredhez, és tizedesként szerelték le.

Majd 1940-ben július 1-től december 6-ig a hatodik bakterológiai állomáson eleinte Debrecenben, majd Dés-Kolozsvárott teljesített katonai szolgálatot, ahonnan őrmesterként szerelték le. (Erdély visszacsatolása 1940. augusztus 30-án történt.)

Kesztyűs Lóránd 1940-ben megnősült, első felesége Nagy Mária V. évf. orvostanhallgató volt, 1967-ben súlyos betegségben elhunyt.

1948-ban született meg kislánya Judit, akit mérhetetlenül szeretett. 1972-ben újra nősült. Barabás Klára nyugdíjast vette el feleségül, akivel haláláig boldog házasságban élt. Judit lánya vegyész diplomát szerzett és két unokával örvendeztette meg szüleit, 2003-ban hunyt el.

Kesztyűs Lóránd a II. világháború alatt 1944-ben polgári szerződéses orvos volt a debreceni repülőtéren, majd innen a kötelező katonai szolgálat elől megszökve, (SAS behívók) 1944. október 7-én Tiszaroff községbe menekült.

Miután a Vörös Hadsereg keresztül robogott a településen, az orvos nélkül maradt községben körorvosként szolgált 1945. márciusáig. Itt kellett levezetni az első szülést, vagyis a kényszer megszegette vele a szülészeti vizsga alkalmából tett fogadalmát. Innen hívta vissza az egyetem Debrecenbe, ahol az átmenetileg vezetés nélkül maradt Élettani és Általános Kórtani Intézet igazgatásával bízta meg **Sántha Kálmán** rektor. Went professzor ugyanis a front alatt Budapesten rekedt és 1945 augusztusában tért csak vissza.

Kesztyűs Lóránd visszaérkezésének az Élettani Intézet fiatalabb tagjai (**Bagdy Dániel, Szilágyi Tibor, Varga Emil és Nagy János**) Varga professzor elmondása szerint, *„nagyon örültek, mert Kesztyűs Lóránd volt akkoriban az élettani rész seniorja, akire a fiatalabb oktatók nagy tisztelettel néztek fel, és aki újra megszervezte az intézet normális munkáját, a hetenkénti referátumokat és az élettan oktatását.”* A háború befejezése után az értelmiség jelentős részét u.n. Igazoló Bizottság elé citálták akkoriban és vagy igazolták, ami annyit jelentett, hogy az új rendszerben is dolgozhat, vagy B listázták, ami súlyos politikai megbélyegzést és sok esetben állásvesztést jelentett. Kesztyűs Lórándot a debreceni V. sz. Igazoló Bizottság 204. sz. alatt igazolta 1945. július 11-én.

Az 1944/45-ös tanév a mai fiatalság számára hihetetlennek tűnik. Pedig a valóság az volt, hogy az egyetemen teljesen hiányzott a központi fűtés, s ezen úgy segítettek, hogy néhány helyiségben fafűtéses kályhával tüzeltek.

A fát a tanszemélyzet, élén Kesztyűs Lóránddal, a nagyeredő fáinak kifűrészeléséből nyerte, hogy néhány helyiségben elfogadható hőmérséklet mellett folyhasson az orvostanhallgatók oktatása és a kutatómunka.

A kísérletekhez a kóbor kutyákat és macskákat befogták, a békákat a Tisza Nyugati Főcsatornájából halászta ki a tanszemélyzet és zoknijába berakva hozta haza az Intézetbe.

Az oktató személyzet jelentős része pedig beköltözött az intézetbe, mivel a városban nem volt lakásuk.

Mint említettem 1948 január 1-én, miniszteri rendelet alapján az Élettani és a Kórtani Intézetet külön választották. Went István professzor az Élettani Intézet igazgatását tartotta meg, az Általános Kórtani Intézet élére, pedig pályázatot írtak ki. Ezzel egyidejűleg az Általános Kórtan oktatásával Kesztyűs Lórándot, az

Élettani és Általános Kórtani Intézet docensét bízta meg a Debreceni Tudományegyetem Orvostudományi Kara.

1948. májusában a magyar kormány az akkor 33 éves Kesztyűs Lórándot nevezte ki egyetemi tanárnak az Általános Kórtani Intézethez, mely 1951-ig az Élettani Intézetben kapott ideiglenes otthont, és 1948 – 1952-ig az Élettani Intézetben látta el a kórélettan mellett a mikrobiológia és immunitástan oktatását is.

1948-ban az első 3 éves terv keretében indult meg az új Kórtani Intézet épületének építkezése, amely 1949. március 1-én nyitotta meg kapuit. 1949-ben az akkori oktatási reform során az Általános Kórtani Intézetet Kórélettani Intézetté szervezték át és a felépült új intézetben helyezték el a Mikrobiológiai és Immunkórtani Tanszékkal együtt, az akkor korszerűnek mondható ötszintes téglából készült épületben, melynek költségei 5.5 millió Ft-ba kerültek. A **Kórélettani Intézet** igazgatásával **Kesztyűs Lórándot**, a Mikrobiológiai Intézet vezetésével, pedig átmenetileg 1 évre **Jeney Endre** professzort bízta meg. Ugyancsak Kesztyűs professzor oktatta 10 éven keresztül az orvosi biológiát is, mindaddig, amíg az új Orvosi Biológiai Intézet meg nem alakult.

A fiatal intézményre és vezetőjére nehéz feladatok vártak. Kezdetben az oktatás és a kutatómunka céljaira csak néhány az Élettani Intézettől átadott vagy kölcsönként műszer állt rendelkezésre. Az 1951-ben létesült Egészségügyi Minisztérium, valamint a Magyar Tudományos Akadémia újjászervezett Orvosi Osztálya hathatósan támogatta a modern oktatási és kutatási műszerpark kiépítését (20 mikroszkóp, állatműtő, állatház).

1956–1973 között a Kórélettani Intézetben működött a Debreceni Orvostudományi Egyetem elméleti intézeteket is kiszolgáló egyetlen Izotóp Laboratóriuma (vezetője: **Kocsár László**), amelynek funkcióját az 1973-ban felépült új Elméleti Tömb Központi Kutató Laboratóriumának izotóp részlege vette át. Ettől kezdve a Kórélettani Intézet izotóp laboratóriuma 1992-ig a kórélettani és immunológiai kutatások korszerű igényeit elégítette ki. Ez időtől kezdve az Izotóp Laboratórium megszűnt és a Mikrobiológiai Intézet molekuláris biológiai kutatásokat szolgáló laboratóriumává vált.

A Kórélettani Intézet alagsorában 3x2 szoba összkomfortos lakás is épült: egy Kesztyűs professzornak, egy Császi József technikusnak és egy Végh András állatműtősnek. A kiköltöztetések után 1974-1975-ben a szolgálati lakásokat

átalakították laboratóriumokká és Immunológiai Osztályt szerveztek a Kórélettani Intézet keretein belül. (Vezetője **Csaba Béla** professzor lett)

Kesztyűs professzor elévülhetetlen érdemeket szerzett az u.n. **Elméleti Tömb** anyagi feltételeinek és megépítésének a megszervezésében is. Az Egészségügyi Tárcá 100 millió Ft-ot biztosított erre a célra. A terv az volt, hogy az összes telepen kívüli elméleti intézet (biokémia, fizika, kémia, kutató laboratórium, izotóp laboratórium) egy épületben, közös műszerparkkal épüljön fel. Kesztyűs professzor, mint rektor nem akarta elfogadni ezt az ormótlan, a klinika telep építészeti stílusával összeegyeztethetetlen kocka alakú Elméleti Tömböt, de a város akkori főépítésze ráerőltette azt az Egészségügyi Minisztériumra és az Orvostudományi Egyetemre. Az egyetem és Kesztyűs professzor elutasítása ugyanis az épület elvesztését, soha meg nem valósulását jelentette volna. Így kényszerítették rá egyetemünkre ezt a stílustalan betonkolosszust.

Az emlékezés ködfátyolán át megszépülve tűnnek elő emlékképeink. Szeretnénk memóriánkban rögzíteni a legélesebb kontúrokat, a legkarakterisztikusabb gesztusokat, egy-egy mosolyt vagy taglejtést, amely legjobban jellemezte Kesztyűs Lórándot. Ki is volt Ő tulajdonképpen? Tudós? Egyetemi tanár? Egyetemvezető? Rektor? Akadémikus? Tudománypolitikus? Oktatásszervező? Menedzser? Közéleti vezető? Intézet igazgató? Családfő?, vagy mindez együttvéve? Igen mindez Ő volt külön-külön és együttvéve. Voltak-e barátai, ellenfelei, szerették-e vagy gyűlölték-e őt? És kik voltak többségben? Igen voltak mindkét oldalon, de többségben a barátok, a tisztelők, a nagy egyéniség köré csoportosuló emberek voltak. Néha azok fordultak vele szembe, akiknek az érdekében a legtöbbet tette!

Kié volt valójában? A családé, az intézeté, az egyetemé, a tudományos társaságoké, a szakmai bizottságoké, a társadalomé? Ezek közül mindegyik magáénak mondhatja, külön-külön kisajátíthatja, de az igazság a teljességben van, a felsoroltak közül mindenkié volt, mert sokoldalú, színes egyénisége, tehetsége, hihetetlen munkabírása, humánuma, emberszeretete mindezekre alkalmassá tette őt. Szerette az életet, a fehér asztal melletti társaságot, a kifogyhatatlan anekdotákat. Atyai szeretettel aggódott és törődött a munkatársai sorsával és

családfőként adott tanácsokat mindenkinek, aki bizalmával megtisztelte. Szerette az ifjúságot, s ha tehetett szívesen élt közöttük, részt vett a kollégiumi esteken, sporteseményeken, labdarugómérkőzéseken, egyetemi bálokon, s ilyenkor is bőven árasztotta érdeklődő embertársaira a derűs lényéből áradó emberszeretetet. Haladó szemléletű, a progressziót minden területen felismerő és érte küzdeni tudó, de a kompromisszumokat sem elvető személyiség volt.

Kesztyűs Lóránd kedves és bohém személyiség volt, aki szívesebben vett részt focimérkőzéseken, mint taggyűléseken, vagy hivatalos reprezentatív összejöveteleken.

Büszke volt humán műveltségére, amelyet a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában szerzett, és amelyet mindvégig gyarapított, s amelyből egy-egy ünnepi beszéd, tanévnyitó vagy doktoravató alkalmából bőségesen merített. Sajnos ezekből ma már csak egyet tudok idézni a későbbiekben, mert halála után az egész intézeti magán levéltárát kiselejtezték, és teljesen egészében megsemmisítették.

Milyen volt Kesztyűs professzor kapcsolata tanártársaival? A válasz erre az, hogy általában korrekt, baráti, sőt nagyon jó.

Rendkívül tisztelte és gyermeki szeretettel fűződött **Went István** professzorhoz, volt intézetvezetőjéhez és tanítómesteréhez. Igen szoros lelki barátság kötötte **Vályi Nagy Tibor** professzorhoz, akivel ifjúságától kezdve mély barátságban élt. Korai, értelmetlen halálakor a gyászbeszédet Kesztyűs Lóránd rektor tartotta és ma is emlékszem egyik mondatára, amely így hangzott „lelkem jobbik fele távozott tőlünk” miközben könnyei potyogtak a szeméből.

Felejthetetlenek a minden péntek délután megtartott bridge-partik, **Fornet Béla**, **Kettesy Aladár**, **Kulin László**, **Jakabfi Imre** professzor társakkal, melyekre minden héten más – más intézetben került sor, így csak 4 hetente élvezhettük a szenvedélyes kártyacsatákat és az elkerülhetetlen szópárbajokat, a hibákat az elkövetőkkel szemben.

Külön mély barátság fűzte a Kossuth Lajos Tudományegyetemen **Rapcsák András** és **Bognár Rezső** akadémikusokhoz, akiket tudományosan is nagyra értékelt.

Munkatársait és beosztottjait tisztelte, érdemeiket elismerte és segítette pályájukon. Serkentette kutatásaikban és megteremtette azokat a feltételeket, hogy szinte valamennyi munkatársa tudományos minősítéshez jusson, és ha szükséges volt ehhez megszerezte a külföldi, főleg nyugati országokban elnyerhető ösztöndíjakat. (USA, Anglia, Svédország, Norvégia, NSZK, NDK). A Kórélettani Intézet perspektivikus kutatási eredményei és a fejlődés lehetőségei miatt is vonzotta a fiatal tehetségeket. Mindez az 1960-70-es években nem volt egyszerű és magától értetődő feladat. Diplomás beosztottjait kötelezte a laboratóriumi szakvizsga letételére is. Széles nemzetközi kapcsolatot épített ki amerikai, angol, német, cseh, francia, orosz immunológus kutatókkal, akik személyesen is meglátogatták a Kórélettani Intézetet. (J. H. Humphrey, J. Sterzl, Z. Trinka, D. Cinader, J. Selye, F. Halpern, D. Stanworth, E. Park, Laki Kálmán, H. Ambrosius, A. G. Csucsalin, V. Zavazal, Jegorov úrhajós, stb.)

Az orvostanhallgatókkal szintén jó, barátságos viszonyban élt. Minden tanévben az első kórélettani előadást ő tartotta meg. Az első órára ünneplőbe öltözött, s mint kérdésünkre kifejtette ez számára szimbolikus tiszteletadás volt az újonnan érkező orvostanhallgatók szeretetteljes befogadására. Az orvostanhallgatók is tisztelték őt, magas szakmai színvonalú, logikus előadásait, szívesen hallgatták. Objektív vizsgáztatásait elfogadták.

Idézni szeretném egy hozzám kézzel írt levelét, amely válasz volt az én laudációmra, amelyet Koppenhágából küldtem a 25-ik tanszékvezetői évfordulói tudományos ülés alkalmából, és amely kifejezi munkatársaihoz és a hallgatósághoz való viszonyát is.

„Édes Bélám ! (1973. V. 17. Debrecen)

Tegnap kaptam meg nagyon megtisztelő és nekem rendkívül jóleső, baráti gratulációdát, jókívánságaidat. 25 év tényleg nagyon hosszú idő egy ember életében, közben megöregszik, érzi a kor (és a kór) súlyát, tudja, hogy ha jönnek is még szép napok, de a legboldogabbak már mögöttük vannak, egyre halványuló emlékké fakulnak. De hát az élet biológiai vastörvényei alól kivétel nincs, lázadás és zúgolódás nélkül bele kell bölcsen nyugodnunk a változtathatatlanba. Még egyszer nagyon hálásan köszönöm nemcsak leveled, hanem mindazt a sok segítséget, megértést, amit Tőled együttműködésünk alatt kaptam.

Én nagyon tisztán érzem, hogy ha van is közöttünk most pár km távolság, Te azért gondolatban velünk vagy – elválaszthatatlanul. Különben én megígérem, hogy biztosan gondolkodok rád holnap este.

Gondol rád egyébként a hallgatóság is. Tegnap ballagott az V. évfolyam. A „Megismerni a kanászt” dallamára énekeltek az Intézet előtt.

„Megismerni a kórtant pikáns akt szobráról
Allergiás malacáról, sok professzoráról
Kesztyűs, Csaba és Szilágyi ez a híres triász
Ha vizsgázunk Ő előttük a hideg is kiráz”

Te, pedig az „Oh Te drága Klementina” dallamára még egy strófát kaptál:

„Oh Te drága Csaba Béla, csak tudnánk, hogy merre jársz,
Megköszönjük néked, hogy oly szorgalmasan integrálsz” stb. stb.

Szeretettel ölel, csókol Lóri”

Az elengedhetetlen reggeli intézeti megbeszéléseken – a feketekávé és egy-egy szenvedélyes, bár tiltott cigaretta slukk mellett – őszintén osztotta meg gondolatait, terveit, kételyeit és vívódásait diplomás munkatársaival, semmit sem titkolva el előttük. Magánélete éppoly nyitott volt, mint oktatáspolitikai, vagy tudományos elképzelései. Más személyiségekről alkotott mértéktartó, az értékeket megbecsülő, de a hibákat sem takargató véleményét úgy adta elő, hogy azzal is példát mutatva neveljen bennünket. Ritkán volt indulatos és sértő, haragtartó pedig soha. Azonnal meg is bánta, ha valakit nagyritkán emelt hangon megfedett, kedveskedő modorával azonnal igyekezett korrigálni a maga által is elítélt indulati reakciókat.

Csernyánszky Hedvig visszaemlékezése szerint „Kesztyűs professzor intézeti tevékenységét egyszerre jellemezte a szigor és adott időben a liberalizmus. Mindnyájunkkal szemben atyai és segítőkész volt. Munkabírása töretlen volt életének utolsó éveit nehezítő betegsége ellenére is. Nem mondott le a hallgatók személyes szóbeli vizsgáztatásáról sem. Ismerte ugyan a divatos írásbeli vizsgáztatási módszereket, de véleménye szerint a hallgatónak élnie kell tudni a tanult nyelv speciális nyelvezetével. Ismerni akarta a vizsgázó asszociációs készségét, tárgyi tudását. Ragaszkodott ahhoz, hogy munkatársai közül valaki mindig jelen legyen a szigorlatokon, hogy a vizsgáztatási módszereiből tanulva jobban fel tudják készíteni a hallgatókat az aktuális szigorlatokra.

Sajnos megrögzött dohányos volt. Egy-egy ilyen szigorlaton naponta akár 2 doboz Kossuth cigarettát is elszívott.

A számtalan tantermi előadás mellett dékáni és rektori funkciói ellenére tartotta magát mestere, Went professzor instrukcióihoz az oktatói feladatokat illetően, mely szerint ...„felelőtlenül önhitt az a tanár, aki öt éves oktatási tapasztalat nélkül vállalkozik tankönyv elkészítésére viszont kötelességmulasztó, ha tizenöt éves tanári tapasztalatait nem rögzíti írásban az egyetemi orvoscépzés érdekében.”

Kesztyűs professzor nem volt sem felelőtlen, sem kötelességmulasztó (lásd tankönyveit) Mindennapjainkat azokban az időkben szigorúan regulálták. Elmaradhatatlan volt a napi újságbeszámoló, ezután gyakorlatok megtartása, a szombati referátumok és intézeti megbeszélések, amelyeken Kesztyűs professzor mindig részt vett. Délutánonként ellenőrizte jelenlétiunket, bejárt egy – egy gyakorlat ellenőrzésére és szívesen adott tanácsot kísérletekhez is. Az intézetben folyó gyakorlati oktatásra, a könyvtár szigorú „karbantartására, a gyógyszer- és vegyszerrendelés megszervezésére külön diplomás megbízottat állított.” (Elhangzott a Debreceni Orvostudományi Egyetem Baráti Körének 2002-es összejövetelén.)

Sipka Sándor egyetemi tanár visszaemlékezéseiből az alábbiakat idézem:

„Amikor először találkoztam Kesztyűs professzor úrral 1965-ben, Ő 50 éves volt. A harmadéves kis medikus számára egyértelmű volt az az érzés, hogy egy szakmai és emberi tekintélyt sugárzó lényt lát és hallgat. És a tankönyve! A kitűnően megírt Kórélettan könyve!

Nemcsak az okos szerkesztés, érdekes tananyag miatt volt jól tanulható, de sodró erejű stílus érződött irányának személyes öröme az írás folyamatában. A második tanulságom, hogy én a kórélettant tanultam Kesztyűs Lórándtól. A kórélettant, ami abban az időben kitűnően készített fel a kórbonctan után a belgyógyászatra, a tágabban vett klinikumra. Szemléletformáló szerencsés tantárgynak lehetett tartani, bár későbbi alakulását sok szerencsétlen körülmény deformálta mind világviszonylatban, mind Debrecenben.

Az egyik legfontosabb tény az, hogy a laboratóriumi medicina, a kórélettan egyik sarja, óriási fejlődésen ment át világszerte. A laboratóriumi diagnosztika eredményei beépültek a korszerű klinikumba. A klinikum oktatásához nélkülözhetetlen lett a jól oktatott laboratóriumi medicina, amely fel tudja mutatni és szintetizálni képes a funkcionális kórtani szemléletet ...

Még az íráshoz kapcsolódik a harmadik, de talán a legboldogabban vállalt Kesztyűs „hozományom”. Az írás, a közlés technikájának szellemi és manuális végzésének legkedvesebb és legszeretettebb képei azok, amikor vasárnap délelőttökön a nyitott ajtaja

előtt elmenve látom őt, amint golyóstollával rója az újabb és újabb sorokat a tankönyvre valamelyik újabb kiadásához. Ezekben az órákban valóban boldog volt, az hiszem.

...Kesztyűs Lóránd patriarchális típusú vezető volt. De megkérdőjelezhetetlen tekintélye mellett elég tere nyílhatott mellette az egyéni színek érvényesülésének. Kifejezetten élvezte a színes éles eszű és hangulatos megnyilvánulásokat, eredeti beszólásokat, nagy hecceket. A kor kemény diktátumának megfelelően, ő mint vezető azt nemes kötelességének tartotta ugyanakkor, hogy a beosztottjának nem eshet bántódása. A társaságában szórakozóhelyen más nem fizethetett, csak ő. Az ajtaja mindig, mindenki előtt nyitva volt, bár ezzel nem igen illet visszaélni. A döntéseit sokszor erősen befolyásolta azonban nagyfokú szubjektivitása, amivel a hozzá közelebb álló személyek sokban tudtak élni és visszaélni is. Kevés emberben ismertem meg hozzá hasonló életkedvet, életszeretet, vidámságot, jó kedélyre, tréfás kalandra való hajlamot, mint őbenne és kiváló barátjában Vályi Nagy Tibor professzorban." Anekdóták maradtak utánuk a fiatalabb években elkövetett csínytevéseikről.

„Végezetül összefoglalva, ha egy mondatban kellene megfogalmaznom Kesztyűs Lóránd legmaradandóbb értékét, azt mondanám, hogy ő és **Petrányi Gyula** közös érdeme az, hogy az immunológia alkalmazása, oktatása a betegellátásban és kutatásban, Debrecenben a klinikán több intézetet érintő mindennapos gyakorlat lett". (Elhangzott a Debreceni Orvostudományi Egyetem Baráti Köre 2002-es összejövételén.)

Végezetül a tanítványok közül álljon még itt **Muszbek László** akadémikusnak a köszönete, amelyet a kandidátusi értekezésében olvashatunk (1972):

„Köszönetemet fejezem ki Dr. Kesztyűs Lóránd egyetemi professzornak, akinek biztatása, tanácsai, s nem utolsó sorban tudományos szemlélete igen sokat jelentettek és jelentenek kutatói pályám alakulásában. Az intézetünk profiljának kialakításával megteremtette azokat az objektív feltételeket és azt a szellemi légkört, mely nélkül e kandidátusi értekezés nem jöhetett volna létre”.

Bár egy ember kvalitásait számszerűen adatokkal nehéz jellemezni, mégsem hallgathatom el, hogy Kesztyűs Lóránd 1949 és 1979 között 162 eredeti közleményt publikált. Ezek mellett Fornet Bélával 1962-ben adták ki magyar nyelven az „Allergia” c. könyvet. A Rajka és Korossy által szerkesztett német és angol nyelvű, majd oroszra is lefordított, nagysikerű, többkötetes allergia monographia számos fejezetének szerzője, amelyek 1959-ben, illetve 1974-1975-ben jelentek meg. Figyelemre méltó a nívódíjjal kitüntetett, 1967-ben megjelentetett „ Nervensystem und Immunität” c. monographiaja, amelyben

magyar kutatók közül elsőként foglalta össze saját és munkatársai kutatásait az idegrendszer és immunrendszer kapcsolatáról. Ez a műve – különösen napjainkban – forrásértékű.

Nem feledhetjük tankönyvírói tevékenységét sem. Sós József professzorral együtt 3 átdolgozott kiadásban jelentették meg a „Kórélettan tankönyvét” 1962, 1966. 1971-ben, majd Sós professzor halála után önállóan is írt egy „Kórélettan” könyvet 1975-ben. E könyv előszavában a következő életfilozófiáját olvashatjuk a kóréletteni oktatással kapcsolatban: *”Nemcsak a kegyeleti szempontok, hanem két és fél évtizedes oktatási tapasztalataim is indokolják, hogy ez az új tankönyv ... igyekszik minden régi elvünket érvényesíteni, amely szerint a kórélettan nem a belgyógyászat része, hanem minden szakorvosi ágazatot előkészítő és kiszolgáló általános szaktárgy, régi nagy elődeink felfogásának megfelelően kísérletes és elméleti orvostan. Bőven található tehát a tankönyvben sebészeti, neurológiai, gyermekgyógyászati, nőgyógyászati, szemészeti stb. vonatkozások is, továbbá egyes közegészségügyi és járványtani alapismeretek, sőt még szervezésügyi kérdések is előfordulnak. A molekuláris biológiai szemlélet mellett helyet kaptak mindazok az új fejezetek, amelyek a valóban korszerű orvosi működés kialakításához nélkülözhetetlen alapot jelenthetnek.*

...A kóréletteni gondolkodás teszi lehetővé ugyanis, hogy az orvos az összefüggéseket jobban megértse, így könnyítve meg az egészségügy legkülönbözőbb területein a mindennapi munkát. A kórélettan az orvostudományban az a szilárd alap, amelyre szisztematikusan felépíthetők nemcsak mai ismereteink, hanem a jövő kutatások ama új eredményei is, amelyek a megnyugtató orvosi tevékenység biztosítékai a rohamosan fejlődő és alakuló társadalmi igények kielégítésére.”

Itt kell megjegyeznem, hogy Kesztyűs professzor valóban átírta, - újabb és újabb fejezetekkel bővítette minden egyes tankönyvét - és nem egyszerűen reprodukálta a korábbi fejezeteket. Amikor Gagarin űrrepülése megtörtént, már a következő tankönyvében megtalálhatjuk a „Mikroklímás izoláltság és kozmikus sugárzás” kórélettanát.

Hársing professzorral közösen posztumusz is megjelent egy tankönyve 1982-ben. A „Kóréletteni gyakorlatok” első kiadásának szerkesztését is magára vállalta, amely 1979-ben jelent meg. A jó tankönyvírást kifejezetten kötelességének tartotta. Az volt az elve, hogy minden egyetemi tanár feladata továbbadni az utána jövő orvos generációknak az évtizedek alatt bennük felhalmozódott ismereteket. Külön szerencsés adottsága volt hihetetlen munkabírása, széles általános és orvosi

műveltsége, amelyet szemléletileg ötvözni tudott az általános orvosképzés korszerű célkitűzéseivel.

A modernség és tárgyi alaposág jellemezte minden tankönyvét. Követői azóta sem tudták meghaladni őt. Tankönyve alapján tanítottak pl: Várnában is, ahol az orvosegyetem kórélettan professzora lefordította Kesztyűs Kórélettan Könyvét. Amikor hozzákezdett a tankönyvíráshoz meglehetősen rendszeretettel dolgozott. Reggel 5-kor kelt, majd besétálva az intézetbe délelőtt 9 óráig írt. Ezután ellátta az adminisztrációs tevékenységeket. Délben mindig otthon a lakásán ebédelt, majd 1-2 óra pihenés után, du. 4 órától este 9 óráig folytatta a tankönyvírást. Hűsleges, intelligens munkatársa **Hegyesi Hajnalka**, pedig naprakészen legépelte a napi penzumot.

Kesztyűs professzor szeretett oktatni. Előadásai logikailag rendezettek és élvezetesekek voltak. Amikor itthon tartózkodott, valamennyi előadást ő tartotta meg, mert gyakran hangoztatta, hogy egy tanszékvezető egyetemi tanárnak ez elsőrendű kötelessége.

Kesztyűs Lóránd tudományos eredményeinek in merito méltatását csak vázlatosan említeném meg. Went István professzor vezetése mellett, már fiatal orvos korában sikeres kutatásokat végeztek az aminosavak cukorregulációt befolyásoló hatásáról a zsír és lipoid anyagcsere, a koleszterin képződés regulációjáról a májban (**Martin Jánossal**), valamint a chorda – ingerlés ionháztartását befolyásoló szerepéről a nyálmirigy működésében. Első közleményei 1936-ban jelentek meg szinte kizárólag német és magyar nyelven.

Amikor **Starling** felvetette, hogy a hormonok nem lehetnek antigének és **Landsteiner** különböző kémiai vegyületekkel (haptének) módosította az antigének tulajdonságait, Went és Kesztyűs érdeklődése az „antihormon” anyag előállíthatósága irányába fordult. (Antithyreoglobulin, antitiroxin, antiadrenalin) A cél az volt, hogy bizonyítsák, hogy a viszonylag kismolekulájú hormonok is rendelkezhetnek antigén tulajdonságokkal, amennyiben fehérjemolekulákhoz kapcsolják (thyreoglobulin) illetve diazokötésekkel az adrenalint nagyobb fehérjemolekula komplexekhez kötik. A másik cél pedig annak bizonyítása, hogy a keletkezett antitestek hatásosan gátolják a biológiailag aktív hormonhatásokat. **Ez a thyroxin esetében sikerült, az adrenalin esetében pedig nem.** Hasonló kísérleteket végzett kesztyűs **Várterész Vilmoossal, Piribauer Katalinnal és Király Kálmánnal** egyes fermentumok (pl: sárgatestferment) hatásainak a gátlására is az

ellenük keletkezett antitestekkel. Ez az antitest azonban nem gátolta az enzim működését.

1942-ben Kesztyűs Lóránd tanársegéd a Tisza István Tudományos Társaság II. (orvos – természettudományi) Osztályának munkáiban, összefoglalta az „*összetett fehérjék kémiai szerkezetének vizsgálata immunitástani reakciók segélyével*” c. dolgozatában az addig elvégzett kísérleteket. Idézek az összefoglalójából: „*Immunitástani reakciók segélyével megállapítottuk, hogy a különböző állatfajokból származó (kutya, marha, sertés, ember, tyúk) haemoglobinok globin – componensei faj specifikusak tehát szerkezetileg eltérnek egymástól. E fehérjék kifejezett antigén-hatást fejtenek ki... a globint az albuminok és a histonok között álló, de azoktól minden tekintetben jól elkülöníthető, tehát külön csoportba tartozó fehérjének tartjuk.*

Ugyancsak immunizálási kísérleteink alapján kizártuk annak a lehetőségét, hogy a sok tekintetben hasonlóan viselkedő myoglobin és haemoglobin egyező összetételű, azonos chromoproteidek lennének .... egymástól jól elkülöníthető és eltérő szerkezetű fehérjék. ...az élesztőből előállított sárgaferment és annak pheronja a nyúl szervezetében antitestek keletkezését nem idézi elő ..... a fehérje összetételében és szerkezetében minden szervezetben azonos, és idegen fehérjeként semmiféle állati szervezetben nem viselkedik”.

Ezután került sor a histaminasobenzol – azofehérjével végzett immunizálási kísérletekre, amelyek azt eredményezték, hogy „*a kemospecifikus histamin – antitestek*” tengerimalacban meggátolják a halálos anaphylaxiás shockot. Ezeket a kísérleteket Went és Kesztyűs 1948-ban közölte a Schweizerischen Medizinischen Wochenschriftenben. Ez a cikk nagy visszhangot váltott ki mind a hazai, mind a nemzetközi tudományos életben. Mint említettem ezek a vizsgálatok alapozták meg a későbbiekben kifejlesztett „**Antallerg**” nevű készítmény előállítását (Richter - Gedeon), amelyet allergiás betegek klinikai gyógyításában is sikeresen alkalmaztak.

Ebből az időből mindenképpen meg kell említeni Kesztyűsnek azokat a kísérleteit is , amelyeket a Nature 1949 januári számában közölt „*A myosin és actin antigén aktivitásáról*”: (Antigenic activity of Myosin and Actin) **Nikodémusz Istvánnal** és **Szilágyi Tiborral**, amelyben megállapítja, hogy a contractilis izomfehérjék ellen kutyákban és nyulakban előállított myosin és actin antitestek egyaránt reagálnak actomyosinnal. Ez a megfigyelés a későbbi **Varga Emil** által vezetett izomkutatásban nagy szerepet játszott.

Itt említeném meg, hogy Kesztyűs, **Adler Péterrel** együtt előállított egy novocain-azofehérje vegyületet is és bebizonyította, hogy egy „*novocain túlérzékeny egyén a novocain-azofehérjével szemben is túlérzékeny*”...Ha viszont a nyúlban termelt novocain-azofehérje antisérumot megfelelő arányban keverve 15 percen át 37 °C thermostatban tartás után fecskendezték be a bőrbe, a novocain nem váltott ki túlérzékenységi reakciót. (Orvosi Hetilap 1950. 8. szám)

Természetesen nem lehet feladatomban ebben a megemlékezésben, hogy Kesztyűs Lóránd valamennyi tudományos eredményét felsoroljam, azonban azt szeretném megemlíteni, hogy az 1950-es években egyre inkább izolálódott a magyar kutatói gárda a nyugati kutatóktól és pártállami, sőt ideológiai nyomásra egyre inkább előtérbe került az ún. „*élenjáró szovjet tudomány*” által felvetett kérdésekhez való orientálódás szükségessége. Ezt az is bizonyítja, hogy az Acta Mikrobiologica és Physiologica-ban megjelent közlemények összefoglalóit az angol helyett orosz nyelvű összefoglalókkal kellett helyettesíteni. Bár abban az időben a magyar kutatók jelentős része egyáltalán nem tudott oroszul sem írni, sem beszélni.

1953-ban az MTA felkérte Kesztyűs Lórándot, hogy a Mikrobiológiai és Járványtani Bizottság ülésén tartson irányadó referátumot „*A pavlovi nervizmus az immunbiológiában*” címmel (Megjelent az MTA Biológiai és Orvosi Tudományok Osztályának közleményei 1954 V. kötet 1. számában) Ebből, az arra a korra jellemző tanulságos előadásból idézek „*Csak a pavlovi fiziológiai út vezethet el az elmondottak szerint az immunfolyamatok általános törvényeinek a megismeréséhez. Nyilvánvaló tehát, hogy ez az út lesz az új immunbiológia vezető irányzata.*” Az ideológiai lózungok a diktatúra filozófiai szóhasználatának tökéletesen megfeleltek. Gunyorosan fogalmazott „*a nyugati immunbiológia képviselőiről (Doerr R, Landsteiner K.)*”, akik eltávolodtak nemcsak az immunbiológia eredeti célkitűzéseitől, hanem általában a praktikus élettől is ...pl. „*Landsteinernek miközben százával kötögette a különböző aromás és alifás kemospecifikus csoportokat a legkülönbözőbb fehérjékhez, soha sem jutott eszébe olyan kemospecifikus antigént konstruálni, melyben biológiailag is aktív vegyület játssza a kemospecifikus gyök szerepét.*”

Ez a megállapítás önmagában igaz is lehetne, szemben a Went és Kesztyűs által végzett fentebbi kísérletekkel, csak hogy ekkor még nem volt tisztázva az antigén funkcionális fogalma (haptén, determináns csoport, carrier rész) és ezek funkciója stb. Amikor Kesztyűs a cikkben „*ehrlíchista és virchowista doktrínákról*”

beszél szembeállítva azt a nervizmussal és pavlovizmussal, akkor tulajdonképpen ideológiailag ítéli el a nyugati kiemelkedő és úttörő kutatókat.

Ezzel az előadással egy időben az 1950-es és 1960-as években viszont Kesztyűs **ön**maga fog hozzá a pavlovi nervizmus mindenhatóságának a megcáfolásához jól megtervezett és egzakt kísérletekkel, csattanós választ adva saját filozófiája negligálására. Tudományos eredményeit doktori értekezésében foglalja össze, melynek címe: „*A perifériás neurotómia és a tartós barbiturát–altatás hatása különböző immunfolyamatokra*” címmel. (Doktori Értekezés 1964.)

Ebből a munkából is érdemes idézni a legfontosabb gondolatokat és egzakt kísérleteken nyugvó megállapításokat.

*„ Továbbra is bizonyított, hogy ellenanyagok képződése csak akkor indul meg, ha antigének bekerülnek a vérbe. Az Ag.-ek az immunanyagok képződését **nem az idegrendszeren át indítják el**, és az idegrendszer károsításával: **perifériás neurotomiával az ellenanyagok képződését megakadályozni nem lehet**. Legfeljebb az EA-képződés kinetikáját és intenzitását befolyásolják. Ez a hatás nem specifikus.*

Ezzel szemben a perifériás idegrendszer épsége az Arthus jelenség kifejlődését elősegíti, károsítása viszont gátolja.

- *A perifériás idegrendszer károsítása a Schwartzmann-jelenséget nem befolyásolja.*
- *Az endotoxinnal létrehozott Schwartzmann-jelenséget a perifériás denerválással mérsékelni, illetve csökkenteni nem sikerült.*
- *Tengerimalacokon és nyulakon egyetlen Ag. inger alkalmazása esetén a tartós sevenál–kezelés az ín-vívo antigén–antitest reakciót és annak további következményeit specifikusan nem befolyásolja. Így shock prevencióra nem alkalmas.*
- *Viszont tengerimalacokon a tartós barbiturát–altatás gátolja az Ig-ok képződését egyetlen Ag. stimulus után.*
- *Sevenál–altatás relatíve gátolja a Schwartzmann-jelenséget. Nincs leukopénia. Haemorrhagiás necrosis azonban sevenal altatásban is felléphet.*
- *Schwartzmann jelenség alatt a vér egész chemizmusa megváltozik: leukopénia, thrombocytopenia, glyko- és lipoproteinaemia, a vér hypercoagulabilitása után*

hypocoagulabilitás, endogén heparin mobilizáció, properdinszint – csökkenés, fibrinogenopénia, a foszfohexoizomeráz és a cholinesteráz aktivitásának növekedése, transport lipémia, mélyreható szénhidrát anyagcsere változások, jelentős ion milieu eltolódás tapasztalható. Ezért a **Schwartzmann-jelenséget monoetiológiás, de polysystemás kórfolyamatnak tartotta.** A szervezetbe került endotoxin ugyanis különböző helyeken támadva egyszerre zavarja meg a különböző szervek és szerendszerek funkcióit.

- Izotópos haptengátlós módszerek eredményei szerint aktíve hyperimmunizált nyulak szervei közül a **tüdőben** a legmagasabb a sejtekhez kötődött „sessilis” ellenanyagtartalom, ezután a lép, a máj és a vese következik. Passzíve szenibilizált nyulakban is a tüdő homogenizátuma köti meg a legtöbb jódalbumint, majd ezután a máj következik.

A sessilis ellenanyagok már 24 óra múlva kimutathatók, az 5.-7. napon érik el maximumukat, majd átmeneti csökkenés után a 18., 26-ik napon kifejezett maximális kötődés jelentkezik. Ugyanakkor a vérsavóban már a 3-ik héten nem sikerült vagy csak nagyon kis mértékben, ellenanyagokat kimutatni.

- **A tartós phenylaethylbarbiturát altatás teljesen hatástalan a keringő és szövetekhez fixált ellenanyagok egyensúlyára.**
- *A tartós sevenál-altatás nyulakban relatíve gátolja az Ig-ok képződését, de csak nem túlerős Ag. ingerek esetében. Kakasokon végzett kísérletek az antienzymes módszerrel ugyanilyen eredményre vezettek.”*

A doktori értekezés bevezetőjében árnyaltabban fogalmazza meg az immunitásról mondott korábbi szavait. „Az immunitás ugyanis a szervezet pavlovi értelmében vett védőberendezéseinek egy része, mindama filogenetikailag kialakult élettani folyamatok összességének a megnyilvánulása, melyek lehetővé teszik a magassabbrendű szervezetek alkalmazkodását az organizmusba bekerült és jelentősebb makromolekuláris (legtöbbször fehérjét is tartalmazó) ingertényezőkhöz”.

Doktori értekezésében Kesztyűs Lóránd felsorolja minden munkatársát, akik az egyes kísérletekben részt vettek (így pl. **Csernyánszky Hedvig, Koller Miklós, Salánki János, Kocsár László, Csaba Béla, Szilágyi Tibor, Jókay István, Kávai Mária, Kiss Antónia**)

Az új izotópos haptengátlásos módszert (**Kávai Mária**) a radioizotópos módszert (**Kocsár László és Csaba Béla**) és az enzyngátlásos módszert (**Jókay István**) a Kórélettani Intézetben dolgozták ki.

A cellulárisan fixált ellenanyagok megközelítően quantitatív meghatározása azért volt jelentős gondolatfelvetés, mert köztudott, hogy a **senzibilizáltság mértékét és súlyosságát** nem a vérben keringő ellenanyagok mennyisége, hanem a sejtekhez kötött, akkoriban „*sessilis*”-nek nevezett ellenanyagok quantitatív viszonyai határozzák meg.

Kesztyűs Lóránd, miután az MTA levelező tagjává választotta, székfoglaló előadást tartott az MTA-n „*A Schwartzmann-jelenség pathomechanizmusának a vizsgálata*” címmel. Ezt a referátumot 1968-ban közölte az „Orvostudomány” című folyóirat. Ez az endotoxinok által előidézett, majd 8-48 óra után kiváltott és a bőrön haemorrhagiásan necrotizáló reakció pathomechanizmusa – mivel jelentősen eltér az anaphylaxiás jelenségektől – 1924 óta foglalkoztatta az e területet kutatókat. Kesztyűs Lóránd is munkatársaival együtt érdekelt volt e téma tisztázásában. (**Szilágyi Tibor, Szabó Endre, Kocsár László, Damjanovich Sándor, Csernyánszky Hedvig, Kiss Antónia, Csongor József, Kassay László, Tóth Sándor és Miltényi László**). Vizsgálták a cortizon, a hypothermia, a barbiturát altatás hatását a reakció kifejlődésére és megállapították, hogy míg a perifériás neurotómia hatástalan a Schwartzmann-jelenségre, addig a cortizon és a hypothermia gátolja a reakció kialakulását. Sőt a 30 °C alatti testhőmérséklet jelentősen gátolta a hasnyálmirigyben lokálisan létrehozott Schwartzmann – reakciót is. Fontos megállapítás volt továbbá az is, hogy míg a reakció monoaetiológias, addig a **kórfolyamat polyszptomás jelenség**. Ugyanis a haemorrhagiás bőr necrosis mellett leukopaenia, thrombopaenia, a véralvadás kezdeti fokozódása után hypocoagulabilitás, majd fibrinogenopaenia, isomeráz – aktivitás fokozódás, transzport lipaemia, K- és Ca eltolódás, mélyreható cukor anyagcsere zavar mind-mind hozzátartozik a jelenség tünettanához.

Megállapították azt is, hogy a radioizotóppal jelzett endotoxin felhalmozódása nagyjában és egészében az egyes szervek phagocytáló képességével párhuzamos (legtöbb a tüdőben, majd sorrendben a bélben, a májban, a lépben, a vesében, a szívben, a haemorrhagiás bőrben, az izomban és a vérben található). A preparáló endotoxin a lyposomális enzy-m-rendszereket szabadítja fel, és ezt a folyamatot lehet gátolni cortizonnal és hypothermiával.

A pontosabb pathomechanizmust a későbbiekben Szilágyi Tibor írta le doktori értekezésében.

Itt közbevetőleg meg kell jegyezni, hogy Kesztyűs professzor a doktori értekezés megvédése után csak **elvileg irányította**, de aktívan nem folyt bele a Kórleltani Intézetben folyó kutatásokba. Biztosította a kutatási pályázatok sikeres finanszírozását, ugyanakkor a témák megválasztását rábízta az intézetébe nagyszámban jelentkező fiatal tehetséges kutatókra. Emellett a tankönyvírás, illetve az igen sokoldalú tudománypolitikai és egyetemvezetési funkciók sem tették számára lehetővé a mindennapi kutatásban való szellemi és fizikai részvételt. A részeredmények szintetizálásában azonban mindig nagy aktivitást fejtett ki.

Igen érdekesen és szembetűnően változott meg tudománypolitikai és filozófiai felfogása az idők folyamán. Míg kezdetben a párt ideológiai elvárásainak megfelelően lózungokkal teletűzdelte tudományos előadásait, (lásd 1953.) addig már 1970-ben az MTA Orvosi Tudományok Osztályának felkérésére egészen másképpen fogalmazott. Előadásának témája „Az *immunológiai kutatásokról* „címet viselte. Érdekes ebből az előadásból is néhány gondolatot idézni: (Magyar Tudomány, 1971. 16: 242-250)

...*„A transzplantatumok védelme az autoimmunbetegségek terápiája során új, a régitől merőben eltérő feladatok megoldásával kellett az immunológiának szembenéznie. A régebbi feladat ugyanis a kórokozókkal szembeni maximális védettség előidézése volt, amit az immunválasz erősítése, fokozása útján lehetett elérni. Ez a tendencia vezetett a különböző adjuvánsok megismerésére. Most viszont az ellenanyag termelés csökkentése, sőt az immunválasz kiiktatása is mind elméleti, mind gyakorlati célkitűzés lett, ami a specifikus immuntolerancia és az immunszuppressio fogalmát alakította ki és helyezte a kutatások előterébe.*

...*A mikrobiológia segédtudományából az immunológia olyan önálló tudományágazattá fejlődött, mely a lehető legszorosabban kapcsolódik a biokémia, a genetika, a patológia alapvető kérdéseire és a molekuláris biológiához.*

A célszerű biológiai alkalmazkodás korábbi elméleteivel szemben, korszerűen fogalmazza meg az immunológia fogalmát.

...*„A fejlődés folyamán kialakult immunfolyamatok a gerincesek sejtjeinek szöveteinek kémiai azonosságát, állandóságát biztosítják, megakadályozzák, illetve csökkentik a sejtek önreprodukív kódrendszerének makromolekulák által előidézett vagy az életfolyamatok*

során külső, belső okokból keletkező variációit, mutációit. Más szavakkal: az immunfolyamatok védik a filo- és ontogenetikai variációs lehetőségek közül kisselektálódott faji-, nemi és individuális kódrendszert ..... még azon az áron is, ha az immunválasz következtében maga a szervezet károsodik, illetve akár el is pusztul.”

Ez az összegezés abban az időben, sőt még ma is sok vonatkozásában igen korszerű. Valóban élvezetes és tudományosan megalapozott a jövő kutatási irányait megszabó összegzést tanulhattunk meg Kesztyűs akkori előadásából és felfogásából.

Kesztyűs Lóránd utolsó nagy tudományos előadása az MTA akadémiai rendes tagság elnyerése után, a székfoglaló előadásában (Orvostudomány 1977. 28: 203-222) hangzott el, illetve jelent meg nyomtatásban. Előadása „*A nyúl-IgG fragmentumainak biológiai jelentősége*” címet viselte.

Ezeket a kutatásokat **Csaba Béla**, továbbá munkatársai: **Rédai Imréné, Kávai Mária és Dezső György** végezték. Külön kiemelő **Kávai Mária** és **Csaba Béla** sejtreceptor kutatásaira irányuló kísérletei ebben a témakörben.

Fontos megemlítenem, hogy 1950 óta az immunológia tudománya és módszertana (immunglobulinok fragmentálása papainos-pepszines emésztéssel röntgenkristallográfia, immunelektroforézis, gélelektroforézis, az ellenanyagok radioizotópos jelzése, autoradiográfia, spektrofotofluorimetria, immunhisztokémia, sejtszeparálás stb.) rengeteget fejlődött. A kórélettanon nevelkedő immunológusok viszont – mint Kesztyűs Lóránd is – nemcsak az „in vitro” elérhető eredményekre voltak kíváncsiak, hanem az **élő egész szervezetben** akarták bizonyítani tudományos felfedezéseiket. Ez abból a szemléletből táplálkozott, amely tudni akarta, hogy az **összes fiziológiás reguláció működése esetén is bizonyíthatók-e az in vitro elvégzett kísérletek eredményei**. Pl. képesek-e az immunglobulin fragmentumok (Fab, Fc) passzív sensitizálni vagy védőhatást kifejteni „in vivo” körülmények között. Ehhez nagy technikai felkészültségre, optimális műszerekre és invencióra volt szükség. Mint említettem Kesztyűs professzor a feltételeket biztosította, a kutatói munkát pedig rangos szakmai felkészültségével lelkesítette.

Ebben az említett cikkében Kesztyűs professzor megállapította, hogy az IgG papainos fragmentumai (Fab, Fc) passzív sensitizálják az állatokat. Míg a Fab – fragmentum önmagában értékelhető biológiai hatást nem fejt ki,

addig az Fc –fragmentum egyaránt gátolja a Schultz –Dale reakciót, a passzív cutan anaphylaxiát, sőt a szisztémás anaphylaxiás shockot is az előzetesen sensibilizált, majd a reakciót kiváltó immunglobulinokkal szemben. Ezek voltak Magyarországon az **első sejtreceptor kísérletek „in vivo” körülmények között.** A kísérletek célja az volt, hogy ezekkel az immunglobulin fragmentumokkal – ipari méretekben előállítva – gátolhatóvá tegyék embereken az anaphylaxiás és allergiás reakciókat. Ez az elképzelés, azonban mint oly sok más, sem valósult meg Magyarországon.

Kesztyűs professzor három évtizedes vezetése mellett 367 in extenso közlemény, 15 könyv és könyvrészlet foglalta össze a Kóréletani Intézet tudományos produktivitását. A Kóréletani Intézet vonzotta a fiatal tehetségeket. Innen kapták az első tudományos impulzust és indultak újukra **Salánki János** akadémikus, **Kocsár László** professzor, **Jávor Tibor** egyetemi tanár. Itt termékenyültek meg **Dán Sándor** és **Bot György** professzorok gondolatai, és itt szerezték meg első tudományos minősítésüket régi kedves munkatársaim **Damjanovich Sándor** akadémikus, **Kávai Mária** címzetes egyetemi tanár, **Muszbek László** és **Fésüs László** akadémikusok, **Sipka Sándor** professzor – akik ma egyebek mellett – egyetemünk kiemelkedő tudósai is, hogy csak a legismertebbeket említsem közülük.

A Kóréletani Intézet nagy nemzetközi reputációnak is örvendett: sok fentebb említett neves professzor egyaránt látogatást tett és felfigyelt az intézet immunológiai kutatásaira. A nyitás nyugatra a 1960-as évek végén és a 1970-es években váltak intenzívebbé, ami abban az időben kivételes vívmánynak számított, és irigykedésre adott okot, a többi intézet részéről. A legtöbb fiatal kutató a Kóréletan Intézetből jutott el nyugati egyetemekre vagy kutatóhelyekre. Ebben csak a pesti és a pécsi OTE egy-egy kiemelkedő intézetei előztek meg bennünket (főleg a pécsi OTE elméleti intézeteiből).

Kesztyűs Lóránd neve elválaszthatatlan a magyar immunológia kialakulásától, megerősödésétől és a nemzetközi immunológiai vérkeringésbe való bekapcsolásától. Már 1957-1958-ban szükségét látta, hogy a Magyar Mikrobiológiai Társaságon belül megalakítsa az Immunológiai Szekciót, amely odaadó lelkes irányításával és hathatós közreműködésével – 1971-re MIT-té (Magyar Immunológiai Társaság) fejlődött és rövidesen csatlakozott az IUIS-hoz (Az Immunológiai Társaságok Nemzetközi Uniója). A DAB-on (Debreceni

Akadémiai Bizottság) belül is megszervezte az Immunológiai Munkabizottságot a régió kutatásainak az összehangolására és animálására. Ennek a fejlődésnek komoly előzményei voltak. Kesztyűs Lóránd igényes, igen előrelátó tudománypolitikus volt.

Az MTA Orvosi Osztálya felkérte, hogy tekintse át a hazai immunológiai kutatások helyzetét és határozza meg feladatait. Összefoglaló referátuma megtalálható az MTA Orvosi Osztály közleményeiben (Orvostudomány 1966. 17: 193-199)

E helyen legfontosabb megállapításait csak vázlatosan közlöm.

Megállapította többek között, hogy hazánkban a Magyar Mikrobiológiai Társaság csak 1952-ben alakult meg. Addig mikrobiológusaink és immunológusaink különböző tudományos társaságokban működtek ... az eredetileg komoly hagyományokkal rendelkező magyar immunológia ... kezdett elmaradni a nemzetközi színvonalától ...

„a két világháború között az itthon alkalmazott immunológiai módszerek egyre inkább elavultak, a kipróbált új eljárások hazai bevezetése egyre többet késett, s az immunmódszerek fejlesztéséhez a magyar immunbiológia nem sokban járult hozzá ... Az első két – akkoriban a színvonalnak megfelelő – immunológiai ismereteket is felölelő, allergiai monográfia Magyarországon csak 1938-ban illetve 1944-ben jelent meg. (Fornet Béla: Allergia című monográphiájáról van szó, amelynek 1938-ban és 1944-ben Paul Benő 1961-ben pedig Kesztyűs Lóránd volt a társszerzője).

...1945-1947 között átlagban évi 5 mikrobiológiai és immunitástani közlemény publikálódott hazánkban.

...1954-1964 között csak az Acta Microbiologica-ban és 1958-tól az Annales Immunologicae Hungaricae-t is számba véve 356 immunológiai kérdésekkel foglalkozó illetve immunológiai módszerekkel dolgozó közlemény látott napvilágot.

...1965-ig a legtöbb (szám szerint 100) önálló publikáció a vírus –immunológiai tárgykörébe, 69 közlemény a bélbaktériumok antigén tulajdonságaival foglalkozik. 53 közlemény a különböző fehérjék (antigének és ellenanyagaik) meghatározásával, kimutatásával és jelzésével, az ellenanyagképzés mechanizmusával és különböző módszertani kérdésekről ad számot.”

Beszámolójában Kesztyűs professzor megállapította, hogy az immunbiológusok a Magyar Mikrobiológiai Társaság keretein belül önálló Immunológiai Szekció megalapítására kaptak engedélyt. (lásd később.) 1965-ben pedig kezdeményezték, hogy a szekció „Immunológiai – Allergológiai Szekcióvá bővüljön.”

Kesztyűs ebben a referátumában azt is megállapította, hogy a legjobban elmaradt szakágak az alábbiak: biofizika, biometria és az immunológia. Közli továbbá, hogy a Tudományos Felsőoktatási Tanács közzétett jelentése szerint *„az 524 minősített orvos között az immunológiai rovatban nincs akadémikus, tudományok doktora és csupán egyetlen kandidátus szerepel, az allergológia pedig még rovat formájában sem került megemlítésre: pedig szerinte az immunológia nem nélkülözhető a színvonalas biológiai és orvosi kutatások kereteiből”*.

Ezek után vázolja az immunbiológia perspektivikus kutatási feladatait. Első helyen a **transzplantációs** immunitást (HLA rendszer kutatásait) majd a **daganatimmunitás** kérdéseit, továbbá a **tuberkulózis elleni** immunizálás elméleti és gyakorlati továbbfejlesztését jelöli meg.

Külön kutatási lehetőségeként említi az **immunpatológiát**, melyben különösen az **autoallergiás kórfolyamatok** természettudományos egzaktsággal végzett vizsgálatát, az egyes kórfolyamatokban szereplő autoantigének fizikokémiai szerkezetének felderítését és az autoellenanyagok keletkezési feltételeinek valamint patogenetikai szerepének pontosabb megismerését tekintette sürgető feladatnak.

„Szisztematikus vizsgálatokra lenne szükség – írja továbbá – az allergia és anaphylaxia területén a metabolikus és fermentatív folyamatok, valamint ezek neuroendokrin szabályozásának kutatásában”.

Szükségét érezte az allergiának, mint önálló nemzeti társaságnak *„az immunbiológiával a legszorosabban kapcsolódó klinikai testvér – tudománynak”* önálló tudományos társasággá való fejlesztését ... *„mert egyre kifejezettebb hátrányt jelent nemzetközi viszonylatban az önálló Magyar Allergológus Társaság hiánya.”*

Tudomásom szerint Kesztyűs professzor javaslatára alakult meg 1968-ban a MAKIT (a Magyar Allergológiai és Klinikai Immunológiai Társaság), mely szerinte *„ezután teljes joggal vehet részt az „Internacionális Allergológiai Társaság munkájában”*. Ennek első elnöke a pécsi OTE II. Belgyógyászati Klinika igazgatója **Hámori Arthur**, alelnöke pedig **Kesztyűs Lóránd** lett.

(Csak zárójelben jegyzem meg, hogy 1986-ban a 13. Európai Allergológiai és Klinikai Immunológiai Kongresszust már a MAKIT rendezte meg Budapesten, ami igazi tudományos elismerés és rang egy társaság életében.)

Az Immunológiai Szekció a Kórélettani Intézet tantermében alakult meg 1958-ban 35 fő részvételével, és évente 2-3 ülést rendezett. A célja az volt, hogy összefogja a Magyarországon immunológiai kutatásokkal foglalkozó tudományos kutatókat, és módszertani illetve collaborációs segítséget nyújtson az addig izoláltan működő kutatóknak. A szekció abban az időben tudományos műhelyként, információ átadóként működött, ahová a kidolgozás alatt álló kísérleteket és kételyeket lehetett elhozni. Ezeket megvitatták, tanácsokat adtak egymásnak és egy újabb alkalommal a már elért eredményeket vitatták meg, vagy kijelölték a kutatás további irányát. A modern moderátorok és tudósok ebben az időben **Kesztyűs Lóránd** és **Backhausz Richárd** voltak. Ne felejtjük el, hogy az első nemzetközi szakfolyóirat csak 1950-ben jelent meg a világon, ez az Int. Arc. Allergy Appl. Immunology. Azóta már vagy 50 kizárólag immunológiai kutatásokkal foglalkozó szakfolyóirat létezik, nem is beszélve az immunológiai kutatásokat bemutató klinikai tárgyú folyóiratokról. Ez az önálló szekció 7 év alatt (1958-65) 18 tudományos ülést tartott, melyben több mint 400 előadás hangzott el.

Miután 1968-ban megalakult az IUIS, Kesztyűs Lóránd érkezettnek látta az időt a „Magyar Immunológiai Társaság” (MIT) megalakítására. Hihetetlen energiával országos szervező bizottságot hozott létre és már 1971-ben Szolnokon megalakult a MIT, melynek elnökévé **Kesztyűs Lórándot**, főtitkárává pedig **Gergely Jánost** választották. 1978-ban mondott le az elnöki funkcióról, de érdemeire való tekintettel az Immunológiai Társaság Kesztyűs Lórándot örökös tiszteletbeli elnökévé választotta meg közfelkiáltással.

Hogy milyen sikeres volt a MIT mi sem bizonyítja jobban, minthogy az 1978-as évben Budapesten rendezhették meg a IV. Európai Immunológiai Kongresszust Kesztyűs Lóránd elnökletével.

Az izoláltságból kiléptünk a nemzetközi porondra, amely a fiatal kutatóknak számtalan nemzetközi ösztöndíj lehetőséget teremtett, a magyar immunológiai kutatásnak pedig nagy elismertséget és megismerést a külföldi kutatók részéről.

Mindenesetre megállapíthatjuk, hogy Kesztyűs Lóránd vezetésével a tudomány eme szegmense rövid idő alatt felzárkózott a nemzetközi színvonalhoz.

Kesztyűs professzor fontosnak tartotta, hogy egyetemünkön is megszerveződjék az immunológiai oktatás. 1971 óta a DOTE-n a curriculumba beépített rendszeres elméleti és gyakorlati immunológiai oktatás folyt a kórélettan keretén belül az

orvostanhallgatók számára. Dédelgetett álma volt, hogy a Kóréletteni Intézet keretében immunológiai tanszék is szerveződjék a Kóréletteni Tanszék meghagyásával, amely önálló tantárgyként lett volna hivatott oktatni az immunológiát és szervezeten biztosítani az immunológus kutatói utánpótlást. Meg-megújuló kezdeményezései, beadványai, szenvedélyes vitái akkor rendre megtörttek az Eü. Minisztérium hivatalnokainak rideg, agresszív visszautasításain, akik centralizált hatalmuk tudatában sokkal jobban tudták eldönteni, hogy milyen modern ismeretekre van szüksége a felnövekvő orvos generációknak, mint az egyetemi képzés sűrűjében élő, tudós oktatóknak. Kesztyűs professzornak ez a szellemi öröksége mára már megoldódott az új Immunológiai Intézet megszervezésével és az immunológia önálló tantárgyként történő oktatásával.

Kesztyűs Lóránd életművét Állami Díjjal jutalmazták, az MTA pedig rendes tagjává választotta. A lelki megrázkódtatások és próbatételek azonban őt sem kerülték el elsősorban, mint az egyetem vezetőjét. Így volt ez 1951-es dékánása idején, mikor a hatalom a Kesztyűs prof. által is nagyra becsült Sántha professzort eltávolította az egyetemről, (lásd később) miközben az igazi, az orvostanhallgatókat **felbujtó** bűnösök egyike – másika ma is ismeretlen előttünk. Erre a későbbiekben még visszatérek. Vagy szeretett felesége halálakor, illetve súlyos betegsége és műtétei idején, amikor nem akart tudomást szerezni egy nálánál is erősebb kíméletlen természeti törvény pusztító erejéről.

Vezető funkciókban az Orvostudományi Egyetemen

Kesztyűs Lóránd személye és tevékenysége elválaszthatatlan az Orvostudományi Egyetem fejlődésétől. A DOTE Kormány döntés alapján 1950-1951-ben vált el az Universitástól és lett egykarú az orvostudományi egyetem. A szétválás időpontjában nem rektor, hanem dékán vezette az orvosegyetemet. Az orvoskar szakmai felügyeletét a Vallás és Közművelődési Minisztériumtól az Egészségügyi Minisztérium vette át.

Az önálló orvoskar első dékánjává Kesztyűs Lórándot választották meg (1950-1952). A későbbiekben 1957-1959-ben oktatási dékán – majd rektorhelyettes,

1959-től 1963-ig rektor és 1967-1973-ig ismételten rektori funkciót töltött be. 1957. decemberében állítják vissza az egykarú egyetemeken is a rektori funkciót. Erre azért is szükség volt, mivel ugyanakkor megszüntették az orvosi diplomát és a végzős orvosoknak a többi egyetemi karok szokásjogának megfelelően orvosi oklevelet adtak. Ez a gyakorlat komoly társadalmi feszültségekhez vezetett, mert a régebben végzett orvosok használhatták a doktori („Dr”) címetek nevük előtt az okleveles orvosok pedig nem. Végzés után falura kerülvén a fiatal orvosokra a régebbiek gyakran rásütötték a „gyorstalpalón végzett orvosok” címkét, s ezzel mintegy a tudásukat is a falusi és városi lakosság előtt erkölcsileg és anyagilag leértékelték. A dr. cím visszaállítása csak az 1956-os forradalom után, az egyetemi ifjúság és tanári kar erőteljes követelésére történt meg. 1956 szeptemberében már újra miniszteri engedély nélkül (lásd a korabeli újságokat !) orvostudományi doktorokat avattak a DOTE-n. A diploma aláírására azonban csak a rektor jogosult, így az egykarú egyetemeken is visszaállították a rektori vezetést. A Debreceni Orvostudományi Egyetem első rektora **Kulin László**, oktatási rektorhelyettes pedig **Kesztyűs Lóránd** volt.

Az egyetemtől való elválás azonban nem volt zökkenőmentes. Szét kellett osztani ugyanis az egyes karok között az addig közös tulajdonban lévő anyagi javakat, épületeket, könyvtárakat, kollégiumokat, tanszereket, sportlétesítményeket, sőt az egyetemi tanári villákat is.

Ki kellett alakítani az új dékáni irodákat, amely a Debreceni Orvostudományi Egyetem esetében a mai egészségügyi centrum épületében kapott helyett. A szétválás komoly erkölcsi károkat okozott az egyetemi ifjúság és a tanárok, oktatók korábban meglévő baráti kapcsolatában is. A tanszékek izolálódtak egymástól, közben mindegyik autonómiára, önálló műszerparkra, ennek egymástól független fejlesztésére törekedett. Egyedül az egyetemi sport, a DEAC keretében, tartotta meg ideig-óráig egységben az egyetemi oktatókat és hallgatókat.

E nehéz feladatot Kesztyűs Lórándnak kellett megoldania. Ezután ki kellett dolgozni, felsőbb utasításra, az orvosegyetem provizórikus szervezeti és működési szabályzatát, valamint az orvosképzési curriculumot az Egészségügyi Minisztérium instrukciói alapján.

Az 1950-1951-es tanév más szempontból is sorsdöntő volt az orvoskar és Kesztyűs Lóránd életében. 1951. június 1-vel zárta ki **Sántha Kálmánt** az MTA

tagjai sorából. Majd ezt követően az Egészségügyi Minisztérium fegyelmi eljárás után 1951 június 5-én megfosztotta az Ideg- és Elmekórtani Klinika egyetemi tanári és igazgatói állásától. Egyúttal „kegyelemből” Balassagyarmatra helyezte át főorvosi állásba.

Kesztyűs Lórándnak, mint dékánnak részt kellett venni ebben a szégyenteljes eljárásban, s ami még ennél is súlyosabban esik latba, elítélő nyilatkozatot tett **Fornet Béla** professzorral együtt Sántha Kálmánról a Kari Tanácsülésen, ahol **Doleschall Frigyes** az Egészségügyi miniszter első helyettese ismertette az Egészségügyi Minisztérium által lefolytatott fegyelmi határozatot. Doleschall korábban egyetemünkön a **Fornet Béla** vezette Belgyógyászati Klinikán dolgozott. Kesztyűs Lóránd, mint dékán részt vett a fegyelmi tárgyaláson is, (de a jegyzőkönyv tanulságai szerint egyetlen megjegyzést sem tett) ami lényegében az MTA Orvosi Osztálya által a sztahanov mozgalomról lefolytatott „tudományos ülés” megállapításaira hivatkozva megismételte a vádakat. Sántha Kálmán az egész ügyet később „boszorkánypör”-nek nevezte el.

A Sántha ügyben Kesztyűs korántsem játszott akkora szerepet, mint azt többen gondolni vélik. A forgatókönyvet megírták a fővárosban, rá pedig a felolvasás megalázó szerepe hárult.

Ez az un „Sántha – ügy” mint azóta kiderült nemcsak és elsősorban nem egyetemi ügy volt. (Lásd **Májerszky Klára**: „Dr. Sántha Kálmán” –ról írt, a debreceni orvoseképzés nagy alakja 9. füzet, 1995, vagy **Huszár Tibor** akadémikus: „A politikai gépezet 1951 tavaszán Magyarországon – Sántha Kálmán című esettanulmánya című munkája Corvina, Egyetemi Könyvtár 1998., illetve **Varga Emil** 1999. „A Debreceni Orvostudományi Egyetem Élettani Intézetének története” című Élettani Intézet által kiadott könyve)

A pártállami diktatúra erőszakos megfélemlítési kísérlete volt mindenkivel szemben, - aki, mint Sántha Kálmán – szuverén módon, demokratikusan és önállóan akart gondolkodni, de nem a pártállami rendszer ideológiája és politikai gyakorlata alapján. Ez ugyanis akkoriban megkövetelte a feltétel nélküli azonosulást a hivatalos politikával és nem engedte meg az egyén szabad akaratának az érvényesülését sem. Az Egészségügyi Minisztérium fegyelmi határozatát Kesztyűs Lóránd dékánnak kellett felolvasni az Idegklinika dolgozói előtt és egyesek elmondása szerint „történelmi szükségszerűségnek” nevezte az elítélő fegyelmi végzést, amely megfosztotta Sántha Kálmánt (professzor társát és

barátját) az egyetemi tanári rangjától, amely már az MTA tárgyalásai során kiderült, hogy teljesen igaztalan vádak alapján született.

Kétségtelen, hogy az ügy előzményeként Sántha Kálmánnak (aki 1944 után az Ideiglenes nemzetgyűlés alelnöke volt) más „bűnei” is voltak. Egyértelműen határozta meg „pacifizmusát” és a nacionalizmussal szerinte élesen szembenálló „kozropolitizmusát”. Ellenezte a katonai oktatás bevezetését az orvoskaron. Véleményei szöges ellentétben álltak a pártállam hivatalos álláspontjával. Ennek Sántha Kálmán teljesen tudatában volt. Emiatt lemondott a Magyar Szabadságharcos Szövetség Debreceni Csoportjának megyei Elnöki tisztségéről, továbbá a Magyar Tudományos Társaság tanácsi tagságáról, sőt a Magyar Szovjet Művelődési Társaság debreceni csoportjának elnöki funkciójáról is. Amikor a fenti kérdésekben durva ideológiai támadások érték, több ízben felajánlotta lemondását az egyetemi katedráról is, de ezt akkor nem fogadták el. A koncepciók per után viszont a **hatalom fosztotta meg** ettől a rangjától, s vele együtt nemzetközi elismertségének örvendő tudományos, oktatói és idegsebészeti gyógyító tevékenységétől is.

A „Sántha-ügy” megosztotta az egyetemi ifjúság és a fiatal egyetemi oktatók véleményét is Kesztyűs Lóránd tevékenységéről, mivel valóban az akkori időben a pártállammal való nyílt szembehelyezkedés esetleg Kesztyűs státuszát, a jövőjét és a karrierjét fenyegette. Egyébként rajta kívül mindazoknak is, akik nem álltak be a párt és a hatalom által megkívánt „csatasorba”. Hiszen a cél akkor a másként vagy demokratikusan gondolkodók megfélemlítése volt.

Kesztyűs ezt akkor nem tette meg, hanem kényszerűségből végrehajtotta.

Májerszky Klára és Varga Emil tesz említést arról, hogy a dehonesztáló, valótlanúságot tartalmazó előadás a sztahanovista mozgalomról sohasem úgy hangzott el, ahogyan azt a koncepciók perben megfogalmazták (és megfogalmaztatták négy IV. éves orvostanhallgatóval.) **Varga Emil** szerint *„az akció ezen részének irányítója egyértelműen Kellner Béla kórbonctan professzor volt, és a professzor körül csoportosuló un. Kellner „boyok”.*

Ezzel szemben Huszár Tibor inkább „galamblelkűnek” jellemezte Kellner Bélát. Ez a megállapítás erősen megkérdőjelezhető. Akik ismerték Kellner professzort (mint e sorok írója III. éves medikus korából), azoknak az erőszakos, ordító megszégyenítő, ellenvéleményt nem tűrő professzor képe jelenik meg emlékezetében. Emellett tudni kell, hogy Kellner Béla professzor az MTA egyetlen tagja maradt a Debreceni Orvostudományi Egyetemen (Sántha Kálmán

kizárása után és Törő Imre 1951. június 1-vel való Budapestre helyezése után), akinek az MTA azt a feladatot adta, hogy tudományosan minősítse „le” az akkor funkcionáló professzorokat. Ezt ő meg is tette oly módon, hogy egyes professzorok még a kandidátusi fokozatot sem kapták meg (pl. Verzár Gyula fül-orr-gége professzor és Loessl János I. sz. Sebészet professzora). Még Fernet Béla belgyógyász professzor is kandidátusi minősítést kapott ugyanúgy, mint 4 kivétellel (Went István, Jeney Endre, Kettesy Aladár, Krompecher István) összes többi professzor társai. A zárójelben említett professzorok az orvostudomány doktora fokozatot kapták. Went István és Krompecher István korábban az MTA tagjai voltak, majd később rehabilitálták őket.

Ugyancsak Kellner Béla ítélte el igen élesen az MTA Orvosi Osztályán lefolytatott tudományos ülésen Sántha Kálmánt a sztahanovizmus ügyében, aki akkor egyedüli MTA tag volt a Debreceni Orvostudományi Egyetemről.

Igen érdekes Huszár Tibor könyvéből megemlíteni az 1948-as párttagsági összetételt az orvoskar professzori karában. Idézem *„A 12 betöltött tanszék közül 6 professzor kommunista: Kovács Ferenc, Kellner Béla, Kettesy Aladár, Fernet Béla, Törő Imre és Ökrös Sándor, 2 szociáldemokrata: Jeney Endre, Went István, 4 pártonkívüli: Verzár Gyula, Sántha Kálmán, Szalay Sándor, Bodnár János”*. Tudomásom szerint a szociáldemokrata és kommunista párt egyesülésekor a fent említett párttagok kizárásra kerültek. (Fernet Bélát más ok miatt zárták ki)

A Huszár Tibor által kommunistának nevezett professzorok az egyetemi közmegítélés szerint csak párttagok voltak, de semmiképpen sem filozófiai és politikai értelemben vett kommunisták. Abban az időben a párttagság és a kommunistaság nem feltétlenül jelentett azonos fogalmat és szellemi tartalmat. A professzorok többsége baloldali érzelmű, demokratikusan gondolkodó polgár maradt. Nem ismerték a „marxizmus – leninizmust”, de dolgozni és oktatni akartak az új társadalmi körülmények között is.

Kellner Béla professzorról viszont tudni kell, hogy őt az MTA és az Eü. Minisztérium erőszakkal helyezte át Pécsről Debrecenbe. Korábbi munkahelyén habilitált magántanár, kórboncnok főorvos volt. Debrecenbe való áthelyezésével egyidejűleg az MTA tagjává és tanszékvezető egyetemi tanárrá nevezték ki a DOTE Kórbonctani Intézetébe. Debrecenben sohasem érezte jól magát és 1953 őszén el is távozott Budapestre az Onkológiai Intézetbe. Kellner Béla egész

pályafutása lelki sérültségét, kiegyensúlyozatlanságát bizonyítja. Így a számára idegen Debrecen és a DOTE nem sok jót várhatott tőle. 70 éves korában saját lakásában önkéntesül végzet életének.

Mindezeket csak azért említem meg, hogy szemléltessem az 1950/51-es évek professzorainak politikai „beállítottságát”, akikkel Kesztyűs Lórándnak (aki maga is MKP-tag volt 1947-től, majd MDP és MSZMP-tag haláláig, de inkább ő is polgár volt és nem kommunista. Ezt az is bizonyítja, hogy pártfunkciót nem vállalt és nem töltött be soha.) együtt kellett dolgoznia az orvoskaron. S mivel Kesztyűs professzor előttünk – munkatársai előtt – sohasem beszélt a „Sántha ügy”, így az 1950-es évek vége felé odakerülő fiatalabb orvosok nem is tudtak, de nem is tudhattak semmit Kesztyűs Lóránd korábbi emberi magatartásáról.

Itt kívánom megemlíteni, hogy az egyetem illetve a Kari Tanács bekötött jegyzőkönyvei egyetlen sort sem tartalmaznak sem az MTA-n elhangzottakról, sem az Egészségügyi Minisztérium fegyelmi jegyzőkönyveiből, sem a HMLT-ben feltalálható iratokról az un. „Sántha-ügy”-re vonatkozóan. Sőt az 1950/51-es tanév Kari Tanácsülési jegyzőkönyveinek teljes anyaga hiányzik erre az ominózus időszakra nézve, ami csak úgy képzelhető el, hogy valakiknek érdekükben állt elloponni, vagy megsemmisíteni ezeket az iratokat.

Az a véleményem, hogy a jelenlegi egyetem illetve kar vezetőinek sürgősen pótolnia kellene a fellelhető dokumentációt, nemcsak a történeti hűség megismerése miatt, hanem az utókor okulására is.

Az 1950/51-es években különösen a Rajk per után és a Kádár per előtt Magyarországon dühöngött a terror. A Márciusi Front emberei között ott találjuk az egyetemünk orvosi karán végzett Zöld Sándort, Tariska Isvánt és Májerszky Klárát (e két utóbbi az Idegklinika dolgozója volt). Ezek közül csak Májerszky Klára „úsztta” meg a pártból való kizárással a terror hullámot, míg Tariska István (aki akkoriban Debrecen városi párttitkár volt) súlyos börtönbüntetést kapott, Zöld Sándor pedig öngyilkos lett és kiirtotta az egész családját.

A kommunista párt az értelmiséggel szemben teljesen bizalmatlan volt. Listázta őket. Csak nagyon kevesen kerültek közülük az un. „haladó értelmiség” jóval többen a „kispolgári” zömében pedig az „osztályidegen” kategóriákba.

Ugyanilyen listázás és kategorizálás történt meg az egyetemi ifjúság soraiban is. Csak nagyon kevesen kerültek a „**megbízható**” (évfolyamonként 5-7 fő), jóval többen az „**ingadozó**” (évfolyamonként 15-20 fő), és legtöbben a „**megbízhatatlan**” (évfolyamonként 70-90 fő) „politikai” kategóriákba. Ezeket a listákat az orvoskari hallgatói párt és ifjúsági (DISZ) szervezetek káderpolitikai felelősei (zömében szakérettségizettek) készítették el. Vagyis a megfélemlítés, az un. „osztályharc” az orvoskaron is totális volt, amely nem kímélte a valóban szegény munkás – és parasztszármazású orvostanhallgatókat sem (pl. a vallásos, vagy politika iránt semlegeseket). Itt kell még megemlítenem, hogy ebben az időben is létezett „*numerus clausus*” csak nem „faji” hanem osztály alapon. Az u. n. „kulák” vagy más „osztályidegen” szülők gyermekeit ugyanis nem vették fel az egyetemre, bármilyen kiváló képességűek is voltak. Ez az állapot csak az 1969-70-es években enyhült, amikor a pártközpont utasítására eltörölték az „X”-es kategóriát, melyet u. n. „egyéb” kategóriává enyhítettek. De még ez is hátrányos megkülönböztetés volt. Kizáró jellege viszont megszűnt.

De térjünk vissza e kitekintés után az önállóvá vált Debreceni Orvostudományi Egyetemhez. Az egyetemek és karok autonómiája megszűnt. Mindent a párt és az ezt kiszolgáló Egészségügyi Minisztérium elvi utasításai és határozatai szerint kellett az egyetem állami vezetőinek is végrehajtania.

Mivel a dékánok 2 évenként váltogatták egymást az orvoskaron, így stabilabb vezetési és működési struktúrák csak a rektori és rektorhelyettesi funkciók visszaállításával állhattak elő az orvoskaron is. De ez sem volt tökéletes, mivel a funkciókat „társadalmi” munkában látták el a kiválasztottak, s az egyetem menedzselése az újonnan megválasztott dékán, vagy rektor és rektorhelyettesek tehetségével, rátermettségével, kapcsolatrendszerével és érdekérvényesítő képességeivel álltak arányban. Kesztyűs Lóránd köztiszteletnek örvendő rátermett és határozott vezetői egyéniségnek bizonyult. Álljon itt ennek bizonyítására **Kettessy Aladár** laudációjából egy idézet, amely 1959 októberében hangzott el az Egyetemi Tanács ülésén abból az alkalomból, hogy Kesztyűs Lórándot 1959. szeptember 1-vel rektorrá nevezték ki. Íme: *„a magam részéről a nagy öröm érzésének adok kifejezést, azért amiben kétségtelenül találkozom a tanács minden tagjának érzésével -, hogy Pártunk és Kormányunk választása a legszerencsésebb volt, amikor a rektori szék újra betöltésével, választása Kesztyűs Lóránd professzorra*

esett, akit mi is valamennyien a legalkalmasabbnak tartottunk és tartunk erre a nehéz munkakörre. Kesztyűs professzor személyi adottságai, tiszteletet parancsoló tekintélyes megjelenése nagy szónoki képességei, tudományos múltja, mély igazi szocialista gondolkodásmódja, ügyszeretete, gondossága, mind biztosítéka annak, hogy egyetemiünk jelene és jövője a legjobb kézben van letéve. Tanácsunk és a magam nevében sok sikert kívánok nehéz munkájához” (idézet az Egyetemi Tanács 1959-es évkönyvből.)

Kesztyűs Lóránd rektornak az volt a munkamódszere, hogy minden év elején az általa elkészített, majd a vitában módosított **munkatervet** terjesztett elő, ami magában foglalta az egyetem oktató-nevelő, tudományos, betegellátó és szakorvosképző, középképző, igazgatási és adminisztratív feladatok meghatározását. Az év folyamán, pedig havonta tartandó ET (Egyetemi Tanács) üléseken az általa meghatározott irányelvek szerint, a témafelelős rektorhelyettesek részletesen is kimunkálták a tennivalókat. Ezeket a Tanács megvitatta, majd megszavazta a feladatokat. Személyi kérdésekben mindig bizottságot küldött ki, amely értékelő jelentést készített a jelöltről, és a Tanács **titkos szavazással** döntött személyi előléptetésekről, egyetemi tanári és docensi kinevezésekről. Elutasítás esetén Kesztyűs Lóránd sohasem változtatta meg az Egyetemi Tanács határozatát és nem élt vissza rektori hatalmával. Talán a „káderpolitikában”, illetve a személyi kérdések elbírálásában maradt meg valami az egyetemi autonómiából.

Kesztyűs rektori működése idején az új elméleti intézetek és új klinikák egész sora létesült. A klinikák közül megemlítem a II. Belgyógyászati és a II. sz. Sebészeti, az Ortopédiai, Radiológiai, Elmeklinikai, Égéstraumatológiai, Fogászati, Fül-, Orr-, Gége Klinika, Szív- és Mellkassebészeti, Anaesthesiológiai klinikák létrehozását, a központi klinikai diagnosztikai labor, a művese állomás, valamint a szakosított ambulanciák kiépítését.

Az elméleti intézetek közül a tájanatómiai és sebészeti műtéttani, a biokémiai, biofizikai, kémiai, biológiai, egészségügyi szervezési, a Marxizmus-Leninizmus intézetek létrehozását, valamint a központi kémiai laboratórium, a központi kutató laboratórium, a központi izotóp laboratórium és az idegen nyelvi tanszék megalapítását.

Mindezek mellett létrehozta a központi állatházat és állatbankot a Tüdőklinika területén.

Az újonnan létesített elméleti intézetek részére a már 1958-ban az ET-ben felmerült, de csak 1973-ban realizálódott Elméleti Tömb felépítése jelentett alapvető bővítést az oktatás, a tudományos kutatás és a laboratóriumi gyakorlati képzés számára. A végül 120 millió Ft-ért épített létesítmény nagymértékben, ha nem kizárólagosan Kesztyűs Lóránd fáradhatatlan menedzselésének az érdeme. Az épületet 1973. augusztus 21-én ünnepélyes keretek között adták át az egyetemnek, ahol Kesztyűs Lóránd rektor mondott ünnepi beszédet.

Ez az aktus volt egyben második rektori periódusának méltó megkoronázása. Amikor 1967-ben ismét kinevezték Rektorrá, az ET-ban **Kettessy Aladár** professzor mondta újra az ünnepi köszöntőt. Idézem az Egyetemi Tanács jegyzőkönyvéből: *„Szeretettel és örömmel üdvözlöm ismét a rektori székben Kesztyűs Lóránd egyetemi tanárt. Visszaemlékszem arra, hogy 8 évvel ezelőtt, hasonló alkalomból szintén én üdvözölhettem, s kifejtettem akkor is, hogy Kesztyűs professzor egész egyénisége érdemessé teszi őt az egyetem vezetésére. Tekintélyben azóta nőtt, az allergológia nemzetközileg elismert alakja, az MTA levelező tagja, a Hazafias Népfront városi elnöke, kiváló társadalmi politikus. Nagy szeretettel üdvözlöm Rektorként, s munkájához sok sikert és jó egészséget kívánok”*. Erre az elismerésre Kesztyűs Lóránd egész tevékenységével rászolgált.

Kesztyűs Lórándra új és jelentős feladatok vártak az **orvosképzés korszerűsítésében**, valamint az orvosi **tömegképzésre** való áttérésben is.

Az orvoskar megalakulásakor évfolyamonként 60 orvostanhallgató kiképzésére tervezetett és épült fel, az elméleti intézetek és klinikák együttese az 1920-as 30-as években. 1971-ben viszont már 206 fő elsőéves hallgatót vettek fel és a hat évfolyam orvostanhallgatói létszám elérte az 1111 főt. Ehhez hozzá kell vennünk azt a tényt is, hogy a II. világháború veszteségei miatt az egész ország jelentős orvoshiánnyal küszködött. Az orvostudomány pedig az 1950-es évektől kezdve hihetetlen gyorsasággal, exponenciálisan fejlődött, ami szétfeszítette az addig megszokott képzési kereteket. A beteg ágyszám nem bővült jelentősen a klinikákon emiatt a régióban működő megyei kórházakat is be kellett vonni az orvostanhallgatók gyakorlati képzésébe. Ki kellett építeni az oktató kórházak rendszerét. Az egyetemnek erre nem volt pénze, így a kórházakat és az osztályvezető főorvosokat meg kellett nyerni e feladatok elvégzésére. Az egyetem

később is főleg csak erkölcsi elismerésben, mint pl.: „címzetes egyetemi docens, címzetes egyetemi tanár” adományozásával honorálta a kórházak orvosi gárdáját. Visszatekintve erre az időre valóban azt kell mondanunk, hogy az egyetem vezetői Kesztyűs rektor irányításával heroikus munkát végeztek ezen a területen is, hogy normális képzési feltételeket érjenek el. Gondolkodás módját, egyetem fejlesztési koncepcióit valamint világnézeti elkötelezettségét híven tükrözi az 1969/70. tanévnyitó rektori ünnepi beszéd, amely egyben keresztmetszetet is ad az egyetem akkori tevékenységeiről, kapcsolatteremtéséről, társadalmi beágyazottságáról és fejlődési elképzeléseiről.

Íme az ünnepi tanévnyitó legfontosabb megállapításai:

„A debreceni orvosegyetemi oktatás 103. semesterének megnyitása alkalmából meleg szeretettel üdvözlöm tanácsunk nevében egyetemünk oktatóit, dolgozóit és hallgatóit. Nagy jelentőségű ez az ünnepi óra már csak azért is, mert 193 I. éves hallgatónk (köztük 9 külföldi állampolgár) hivatalosan a mai napon lépi át első ízben alma materünk kapuját, hogy tiszteletre méltó ambícióiknak megfelelően életük első egyetemi félévét megkezdhessék ...

...Tájékoztatósul szeretném megemlíteni, hogy 1968-ban 145 millió forintot használtunk fel, melyből 88 millió forintot a betegellátásra, 27 millió forintot oktatásra és diákjóléti célokra, 3 millió forintot kutatásra és 5 millió forintot egyéb feladatok ellátására fordítottunk. Ezen túl felújításra 22 millió forint jutott.

A betegellátás során 590 ezer ápolási napot teljesítettünk, növeltük a betegellátást kiszolgáló felszerelések állományát, a munkakörülmények is javultak. Jelentős fejlődés, hogy az elmúlt év folyamán 10 millió forinttal növekedett intézetünk eszközellátása. 320 ezer forinttal nyelvoktatási laboratóriumot hoztunk létre...

Nagy örömmel jelentem továbbá, hogy a múlt tanév folyamán elkészült elméleti tömbünk kiviteli dokumentációja, az építkezés megindításához megkezdttük az előkészületeket. Sokan – köztük magam is – némi nosztalgiával szemléltük az ezzel járó erdőirtást, de ha arra gondolunk, hogy az 1972-re felépülő tömbben a megalakulásuk óta krónikus területhiánnyal küszködő, más intézetek helyiségeit elfoglalva működő Biofizikai, Biokémiai, Biológiai, Egészségügyi Szervezési és Marxizmus-Leninizmus Intézetünk a központi laboratóriummal együtt modern és korszerű, 14 szintes otthont kap, és erdőtelepítés útján a kivágott fák pótlására is sor kerül, akkor örömünk maradék nélküli. Bizton remélem, hogy a meginduló építkezésben ezzel az örömmel fog segíteni hallgatóságunk is.

... az egyetemi hallgatók életének, tevékenységének fellendítéséhez szükséges oktatói-pedagógiai segítség megadása céljából került megrendezésre Debrecenben a II. felsőoktatási nevelési konferencia, melynek keretein belül az orvosegyetemi szekció vitája és működése általános elismerést kapott. A rendkívül értékes és sok közvetlenül is alkalmazható általános megállapítás közül csupán azt szeretném kiemelni, hogy úgy látszik, új tudományággá fog fejlődni, vagy legalábbis kialakulóban van az ún. „docimológia”, ez remélhetőleg rövidesen egységes rendszerbe foglalja a 18-28 éves korosztállyal kapcsolatos felsőoktatási tevékenységet, melyben az elsőrendű, a döntő szerep nem annyira a pedagógiai irányításnak, hanem inkább a különböző kollektívák által elősegített és támogatott önnevelésnek jut.

A nyár folyamán hatályba lépett egyetemi reform, valamint a II. országos felsőoktatási nevelési konferencián hallottak nyomán kell egyetemünkön a jövő tanévben a részletes működési és szervezeti, tanulmányi, fegyelmi és vizsgaszabályzatokat kidolgoznunk.

...E sok változás és az azokkal járó gondok ellenére változatlan és töretlen orvosegyetemi oktatásunk-nevelésünk célja: általános orvosi tudással rendelkező orvosokat kell képezniünk, „akik a szükséges ismeretanyag megszerzésével az általános orvosi diagnosztikában, gyógyításban, megelőzésben és szervezésben olyan elméleti és gyakorlati jártasságot sajátítottak el, hogy önálló gondolkodás és mérlegelés alapján azt biztosan alkalmazni tudják. ...

A jövő társadalmában a jó orvos már nemcsak a beteggel és a betegségekkel foglalkozik, hanem felgyógyulása után is gondoskodik egészségéről és arról, hogy ismét visszataláljon a társadalom adta keretekbe. Hallgatóinkban hat év alatt azt az igényt és tudatot kell felébreszteniünk, életszükségletté tenniünk, hogy az orvos a szocialista társadalom aktív tagja, hogy az egészségügy előtt álló feladatok megoldását, személyes boldogulásukat és felemelkedésüket csak az egész hazával együtt, társadalmunk egészével vállalva küzdve biztosíthatjuk. Az orvos legyen a reá bízott kollektíva nevelője, hiszen a magas fokú egészségügyi kultúra nélkül a pszichikus szükségletek kielégítése elképzelhetetlen.

Az oktatói utánpótlás biztosításának forrása a tudományos diákkör, ennek munkáján keresztül valósíthatjuk meg azt a célt, hogy a végző hallgatók pályázása során ne egyszerűen az egyetem üres állásait töltsük be, hanem a többé-kevésbé már kibontakozó tehetségű új orvosokat nevezzük ki az egyetemre...

...A főhatóságok által támogatott keretekben 1968 folyamán 82 témában folyt kutatás, amihez kb. 30-40 különböző előkutatás is csatlakozott. Ez 30 intézményünk sokirányú kutatási érdeklődését demonstrálja és megfelel annak a ténynek, hogy az orvostudomány hihetetlenül nagy területet ölel fel. De a sok téma az oktatás és a gyógyítás mellett azzal a veszéllyel jár, hogy a kutatásra fordítható idő felaprózódik, és a koncepciózus, elmélyült alkotó munka helyett a reprodukzív tevékenység kerül előtérbe. Ezért emelt ki e sok téma közül a Tudományos Bizottság javaslatai alapján egyetemünk tanácsa 5 ún. **Profiltémát**, melyekben egymás mellett alap-, alkalmazott és gyakorlati kutatások folynak több intézetünkben és klinikánkon. A megbízott témafelelősök az ún. profílgazdák – az elmúlt tanévben szoros kapcsolatot építettek ki az érdekelt klinikák és intézetek tudományos dolgozóival a kölcsönös tájékoztatás biztosítására. A jövő tanév folyamán pedig azt szeretnénk elérni, hogy a daganatkutatás területén dolgozók példájára mind az 5 kiemelt témakörben kéthavonta rendszeres referálás legyen, és az 1970. év végére a profiltémák területén symposiumszerű beszámolókon összegezzék az elért eredményeket.

...Nemzetközi tudományos kapcsolatainkban fejlődést jelent, hogy a rostocki egyetemmel kötött barátsági szerződés mellett az elmúlt tanévben a kijevei orvostudományi egyetemmel is együttműködést írtunk alá, és az első ilyen természetű kapcsolatok már realizálódtak is. A jövő tanévre pedig a varsói és a pármái egyetemmel való kollaboráció lehetősége merült fel.

A külföldi kongresszusok és tanulmányutakon részt vevő oktatóink száma az elmúlt tanév folyamán az előző évekhez hasonló szinten mozgott. Sajnos továbbra sem kielégítő a hosszabb időtartamú külföldi ösztöndíjasaink száma, ennek növelését elsőrendű feladatunknak tekintjük a jövő tanévben.

A múlt tanév folyamán sikerült a második nagy teljesítményű elektronmikroszkópot beszerezniünk, ezzel a morfológiai alapkutatások régóta szorgalmazott továbbfejlődésében lényeges lépést tettünk előre. A műszerpark további fejlesztését, a meglévő eszközök jobb kihasználását a rendelkezésünkre álló lehetőségek határáig a jövő tanévben is szorgalmazni fogjuk.

Országos jellegű rendezvény volt egyetemünkön az elmúlt év októberében a IV. magyar radiológiai kongresszus, továbbá az MTA immunológiai és allergológiai kutatásokkal foglalkozó bizottságának és a Magyar Mikrobiológiai Társaság immunológiai szekciójának kezdeményezésére rendezett I. magyar transplantációs kerekasztal-megbeszélés. Egyetemünkön került megrendezésre a Marxista-Leninista Tudományos Diákkör I.

országos konferenciája ez év áprilisában, végül júniusban a Magyar Szemorvos Társaság tartotta meg Blaskovics-centenáriumát Szemklinikánkon.

Az oktatás-neveléshez és a kutatáshoz szorosan kapcsolódik egyetemünk betegellátó tevékenysége. A januárban életbe léptetett új beutalási rendszer következtében ugyanis a hozzánk tartozó területekről minden beutalt beteget el kell helyeznünk – még akkor is, ha betegségének jellege nem igényel klinikai ellátást, hanem bármely kórházban eredményesen gyógyítható lenne. Így azután beteganyagunk összetétele semmiben sem különbözik a kórházakétól, ami egyfelől gazdaságosnak sem minősíthető, másfelől a klinikai orvostudomány korszerű művelését is akadályozza. Az első 6 hónap tapasztalatai szerint az új beutalási rendszer a klinikák többségében csak kisebb mértékben fokozta a forgalmat, sőt volt olyan klinikánk is, ahol a betegforgalom némileg csökkent, viszont belgyógyászati klinikáinkon fokozott megterheléssel jár, igen nehezen leküzdhető akadályokat és sok súrlódást okozott a forgalom nagymértékű növekedése.

A területi járóbeteg-ellátásban való részvételünk is nőtt – az addig 12 körzet helyett 17 körzetet látunk el. Városunk lakossága érdekében a betegellátás biztosítása miatt kényszerült egyetemünk e megterhelés vállalására. Talán nem ünneprontás, ha őszintén megmondom: szerintünk nehezen indokolható és aggasztó az, hogy Debrecen városa, melynek fejlődése annyira kedves nekünk, az iparosodás és a lakosság számának növekedése ellenére maga nem gondoskodik az ambuláns egészségügyi szakellátásról, hanem azt teljes egészében egyetemünkre és a megyei tanácsra hárítja át.

...Befejezésül engedjék meg, hogy néhány szóval köszöntsem az I. éves hallgatóinkat.

Kedves Barátaim!

Még sohasem volt ennyi pályázó egyetemünkön, rekordot értünk el az 526 jelentkezővel. Közülük választottunk ki benneteket, sok órát töltöttünk el összehasonlításokkal, nehéz vitákkal. Bízunk abban, hogy jól választottunk és a legtehetségesebbeket vettük fel, de most ezt az előzetes bizalmat nektek kell nap, mint nap tettekkel igazolni. Az elmúlt tanévben is ezzel a bizalommal fordultunk új I. éveseinkhez, a nagy többség egyetemünkön meg is állta a helyét, de találkozhatunk olyanokkal, akik a dolog könnyebb végét akarták megfogni, kevés munkával szerettek volna eredményeket elérni, és most ők is szaporították az elhalasztott és az elégtelen vizsgák számát. Én bízom abban, hogy ők sem javíthatatlanok, hogy okulnak saját kárukon, hogy pótolják az elmúlt tanévben elhanyagoltakat, de meg kell mondanom, kétségtelenül csalódást okoznak nekünk

– akik felvételükért felelősek vagyunk – és szüleiknek, akik talán nagyobb örömmel olvasták el az egyetem felvételi értesítését, mint maguk a boldog pályázók.

Azt szeretnénk, ha közületek senki sem okozna csalódást, ha maradandó lenne az a boldogság, amit most éreztek, amikor megkaptátok a lehetőséget a tanulásra. Az orvostanhallgatók életében az alapvető, elsőrendű cél nem lehet más, mint a tanulás. Természetesen a kultúra, a szerelem, a sport és az egyéb szórakozások különböző örömei és szépségei ugyanúgy hozzátartoznak a fiatalok egyetemen töltött éveikhez, mint pl. a hasznos társadalmi tevékenység vagy a KISZ-munkában való részvétel, de mindezek csak megédesíthetik a napokat és egyengethetik a fő cél eléréséhez vezető utat. A most kezdődő hat évben mindent el kell követnetek, azért, hogy jó orvosokká válhassatok. Kövessétek tehát professzoraitokat, oktatóitok és a KISZ útmutatását, akik mint idősebb barátok, de néha, mint szigorú kritikusok próbálnak irányítani benneteket ebben a minden mellékes édesség mellett is nehéz küzdelmes időszakban.

Abban a reményben, hogy legfőbb kötelességeitek teljesítésében: a tanulásban maradéktalanul helyt fogtok állni, nektek, többi hallgatóinknak, minden oktatóknak és dolgozóknak, valamint szeretett professzortársaimnak töretlen egészséget, eredményes munkát kívánok, és az 1969-70. tanévet megnyitottnak nyilvánítom.

(Meg kell jegyezmem, hogy Kesztyűs ünnepi beszédében sohasem használta a „Kedves Elvtársak” megszólítást, ami akkor igen divatos volt.)

Az oktató-nevelő munka jobb koordinálására az egyetem vezetése kialakította az **évfolyamfőnöki és csoportpatrónusi rendszert**, bevezette a 8 fős kiscsoportos oktatást. Nagy hangsúlyt kapott a tudományos diákkörök szervezése a kiválóan tanuló hallgatók soraiból. Már 1958-ban a Debreceni Orvostudományi Egyetem rendezte meg az Országos Tudományos Diákkonferenciát, amelyen 200 TDK-s hallgató vett részt az ország négy orvosegyeteméről.

A legnagyobb változás az oktatás modernizálásában a 70-es évben történt. Országszerte szükségessé vált a tantárgyak korszerűsítése és új curriculum bevezetése. A jelszó az **„integrált oktatás”**, amelyet az Egészségügyi Minisztérium szorgalmazott. Ennek módszertana nagy vitát váltott ki az egyetemeken és a megvalósítást illetően Kesztyűs rektor, akkori oktatási rektorhelyettesét **Csaba Bélát** felkérte és elküldte a legfejlettebb nyugati országok orvoskaraira, hogy tanulmányozza Svédország, Hollandia, Anglia és Skócia

orvosegyetemeken az orvosképzés módszertanát, a curriculumok tartalmát és az audovizuális oktatási lehetőségeket. E tanulmányút tapasztalatainak összegzéseként az Egyetemi Tanács a DOTE sajtóságaira építve a „szinkronizált – integrált” orvosképzés bevezetése mellett döntött egyhangúan. Ennek az volt a lényege, hogy ahol lehetséges volt a különböző stúdiumok szervek és szervrendszerek oktatását tanrendileg is összehangolták nemcsak az elméleti tárgyak (élettan, anatómia), hanem a klinikai tárgyak oktatásában is (pl: a belgyógyászat, gyermekgyógyászat, endokrinológia stb. bevezető előadásait a kórélettan, kórbonctan előadói indították az egyes szervi és szervrendszerei betegségek tárgyalásának megkezdése előtt.)

Az első évfolyam első szemeszterében ekkor indították el először az orvostörténeti ismeretek c. tantárgyat. A folytatás sajnos elmaradt! Egyébként furcsa, hogy miközben a Szovjetunióban és a többi csatlós államban igen markánsan oktatták az orvostörténelmet (egy kis túlzással, minden alapvető orvosi felfedezés szovjet-országi tudóstól származott!), addig nálunk ezen a téren is a kisebbségi komplexust súlykolták belénk. Sokunk meggyőződése szerint nem is a szovjetek, hanem a mi szervilis moszkvabarát vezető értelmiségi „kádereink” miatt.

A jelenlegi curriculumban már több mint egy évtizede Szállási Árpád orvostörténész önzetlen közreműködésével külön stúdiumban oktatja az orvostörténelmet egyetemünkön igen nagy létszámú hallgatói érdeklődés mellett. (évente kb. 250 hallgató látgatja a nem kötelező tantárgyat!)

Az oktatási reform jelentős változtatása az volt, hogy a gyakorlati képzés számarányában is jelentősen javuljon. A 4465 órát kitevő 5 éves curriculum pontos tematikával felsorolta az előadandó témákat, a szinkronizációban résztvevő tanszékeket és meghatározta, hogy az elméleti óraszám aránya 42 %, míg a gyakorlati képzésre fordítandó idő az össz óraszám 58 %-a legyen. Emellett 24 fakultatív speciál kollégiumot is biztosított az érdeklődő hallgatók szélesebb műveltségének a kielégítésére. (Egyetemi Tanács jegyzőkönyve 1971.) (Milyen érdekes lesz az utókor számára, mondjuk 50 vagy 100 év múlva, hogy mit is oktattak az orvostanhallgatóknak az 1970-1980-as években?!)

Utólag megállapítható, hogy a négy orvosegyetem próbálkozásai közül a Debreceni Orvostudományi Egyetemen bevezetett oktatási rendszer bizonyult a leghatékonyabbnak. Ez a szisztéma körülbelül 10 évig funkcionált.

A **kulturális nevelés** elősegítésére az egyetem már 1970-ben 289 hallgató és 60 egyetemi dolgozó részére *operabérletet* vásárolt a színházban úgy, hogy a költségek 75 %-át az egyetemi költségvetés biztosította.

Kesztyűs rektor nagy hangsúlyt helyezett az egyetem **tudományos munkájának** és a tudományos kutatás színvonalának a fejlesztésére is. Mint ismeretes a kutatás rendkívül pénzigényes tevékenység, amiben a Debreceni Orvostudományi Egyetem – a társadalom akkori viszonyai között – nagy szűkében volt. Ezt úgy lehetett áthidalni, hogy kialakították az elméleti intézetek és klinikák közötti tudományos kollaborációt. Már 1962-ben 14 tudományos team-ot hoztak létre az egyetemen a kollaboráció elősegítésére. (pl. experimentális daganatkutatás, immunológia, endokrinológia, szöveti anyagcsere kutatások, kemoterápiás kutatások területén)

Megindult a szocialista országok egyetemeivel való kapcsolat felvétel is. Így a Rostocki, Kievi, Brnoi, Kassai, Kolozsvári egyetemekkel alakult ki szorosabb kapcsolat, amely oktatók és hallgatók cserelátogatását is lehetővé tette. Később a Stockholmi, Karolinska Intézettel és Pármai Egyetemmél alakult ki gyümölcsöző kapcsolat. **Laki Kálmán** professzor közreműködésével, pedig az USA NIH intézetében éveken keresztül 1-1 éves tanulmányúton vettek részt egyetemünk fiatal oktatói főleg a Kóréletani Intézetből. (**Muszbek László, Fésüs László, Csákó György, Sipka Sándor**; míg **Tóth Sándor** Selye János intézetében Kanadában)

Jellemző adat a tanulmányutakról 1968-ból áll rendelkezésre az Egyetemi Tanács jegyzőkönyvéből, amikor is 32 oktató vett részt külföldi tanulmányúton. Ebből 20 fő szocialista, míg 12 fő kapitalista országokban, de 3 hónapnál hosszabb tanulmányúton csak 12 fő részesült.

Kesztyűs rektor javaslatára 1968-ban az Egyetemi Tanács megalapítja a „**Went István emlékérmet**” és jutalomdíjat, amelyet évente a legkiválóbb kutatóknak (főleg intézeti igazgatóknak) ítéltek oda egyetemünkön. Kesztyűs professzor 1975-ben részesült ebben a díjban.

Igen komoly erőfeszítéseket folytatott az egyetem, az egyetemi orvosi könyvtár nemzetközi szinten tartása érdekében is. Elfogadható volt a szakfolyóiratokkal való ellátottság a hihetetlen dollár kiadások ellenére is.

1960-ban fogadja el az Egyetemi Tanács az „orvos-biológiai doktori cím” vagy latinul „med, biol.” cím adományozását az egyetemen kutató nem orvos diplomával rendelkező kutatók részére. 1972-ben a három debreceni egyetem és a régió összefogásával megalakul Debrecenben a **Debreceni Akadémiai Bizottság**, melynek szakbizottságaiban és az elnöki funkcióban is több tudományos fokozattal rendelkező (alakuláskor 7 fő) egyetemi oktatónk vett és vesz részt.

Kesztyűs rektornak elévülhetetlen érdemei vannak a Központi Kutató Laboratórium és a Központi Kémiai Kutató Laboratórium létrehozásában is. Míg az előbbi a kutatás (elméleti és klinikai) összehangolásában, a nagy értékű kutatási műszerpark centralizálásával, az utóbbi, pedig a klinikák központosított labordiagnosztikai munkájának pontos és nemzetközileg standardizált módszereivel segített és segíti az egyetem munkáját.

A klinikai gyógyító – megelőző munka nagy terheket rótt a rektori vezetésre. Debrecen városának ugyanis mind a mai napig nincs saját kórháza, így a bent fekvők betegellátása mellett a klinikáknak kellett ellátnia Debrecen város lakossága mintegy felének a szakorvosi rendelését. (lásd a tanévnyitó beszédet is!)

Igen komoly viták folytak Debrecen város vezetői és Kesztyűs rektor között az úgynevezett „**sávrendszer**” egyetemhez való kapcsolódásáról, a területi szakellátás állandó kiszélesítéséről, miközben a város nem akarta finanszírozni az ezzel járó komoly anyagi kiadásokat. A későbbiekben évi 12 lakás kiutalásával „honorálta” a város az egyetem ezirányú tevékenységét. Erre igen nagy szükség volt, mert a klinikán 202 család lakott ebben az időben.

Az egyetem költségvetésének jelentős részét a működő és a már fentebb említett újabb és újabb klinikák létesítésére kellett elkölteni. Ez az összeg a jegyzőkönyvek tanúsága szerint 1971-ben 55.5 millió Ft. plusz 452 ezer dollár valutát jelentett. Ebből az összegből kellett megoldani a 182.792 főt kitevő járó beteg ellátását, az 592.460 napot kitevő ápolási napokra eső részt is. A klinikák

ágykihasználása ebben az időben 92 %-os volt, ami egyáltalán nem tekinthető optimálisnak a túlterhelés miatt.

Emellett kezdetben az egyetemnek kellett biztosítani a régióban a kisebb falvak orvosi ellátását is 3-3 hónapos orvosi kirendelésekkel éveken keresztül. Jellemző adat, hogy az 1970-es tiszai árvízvédelem során 39 orvost vezényelt ki Kesztyűs rektor az árvízvédelmi településekre és közülük mindannyian dicsérő oklevéllel tértek vissza az egyetemre.

Kesztyűs rektor nagy hangsúlyt helyezett az egyetem demokratikus vezetési stílusának a kialakítására.

Mint fentebb említettem a szocialista pártállam centralizált irányítása nem túl nagy mozgásteret biztosított a korábban megszokott egyetemi autonómia gyakorlására. Mégis látnunk kellett a „gúzsbakötve táncolás” mellett, hogy az egyetem Kesztyűs rektor vezetése alatt igen komoly erőfeszítést tett a demokratikus döntés megtartása érdekében.

Az Egyetemi Tanács (ET) kezdetben az intézetigazgatókból a klinikák igazgatóiból a pártbizottság, a szakszervezeti bizottság és a DISZ később a KISZ ifjúsági bizottság 1-1-képviselőiből állott.

Az Egyetemi Tanács személyi kérdésekben mindig titkos szavazással döntött. Az Egyetemi Tanács professzorai kényszerűen elfogadták a szocialista társadalom rájuk erőltetett centralizált irányítását.

Az egyetemen belüli irányítást illetően az egyes tárgyalandó feladatok előkészítését szakmai bizottságokra bízta. Ilyenek voltak: az Oktatási – Nevelési, Tudományos, Világnézeti, Módszertani, Diákjóléti, Gazdasági, Fegyelmi, Kulturális, Tudományos Diákköri, Sport Bizottságok. A bizottságok tagjai az Egyetemi Tanács professzorai, továbbá a szakszervezet és az ifjúság képviselői voltak. Az Egyetemi Tanács a tanszékvezetők mellett, már az 50-es években kibővült 3 választott egyetemi dolgozóval és 5 egyetemi hallgatóval (évfolyamonként 1 választott képviselővel). Az említett bizottságok jelentősen kibővítették és elősegítették az egyetem demokratikus irányítását.

1969-ben Csaba Béla rektorhelyettes vezetésével Kesztyűs rektor állandó közreműködése mellett kidolgozták és elfogadták az **„Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzatát”**.

Ez volt az első átfogó szabályozás az Universitas szétválása óta. A szabályzat jogi formákba öntötte a vezetők hatásköreit és a szervezeti egységek (elméleti intézetek, klinikák, gazdasági igazgatóság, személyzeti osztály stb.) működési rendjét. Az Egyetemi Tanács már 1963-ban eldöntötte, s itt újra megerősítette, hogy az **intézetvezetők felelősek** a szakmai utánpótlás kiválasztásáért, szakmai és tudományos fejlődéséért, a területi kórházakba való irányításukért. Az igazság kedvéért azonban meg kell említeni, hogy az un. „káderek” kiválasztását a pártbizottság szigorúan ellenőrizte és megrostálta.

1970-ben vezették be az **egyetemi oktatók értekezletét** (a rektor beszámolója alapján) az egyetemi oktatói és hallgatói jogállásokat, a dolgozók és az ifjúság képviselői rendszerét, az egyetemvezetői testületekben.

1970-ben létrehozták az Egyetemi Tanács elnökségét (ETE), amely tisztségük alapján 12 főt (rektor, rektorhelyettesek, gazdasági főigazgató, előző rektor, párt, KISZ és szakszervezeti bizottság 1-1 képviselője) választás alapján 7 oktatót, 5 hallgatót és 3 dolgozót foglalt magában. Az ETE évente 12-14 alkalommal, az ET a szorgalmi időszak minden hónapjában egyszer ülésezett.

1971-ben a Debreceni Orvostudományi Egyetemen 459 fő oktatói és klinikai státusz volt. Ebből 33 professzor, 34, docens és 118 adjunktus működött. Az egyetemen ebben az időben 2 MTA levelező tag, 3 akadémiai doktor és 29 kandidátus dolgozott.

Az egyetem Tudományos Bizottsága 1973. május 18-án ünnepi tudományos ülést rendezett Kesztyűs Lóránd egyetemi tanári kinevezésének 25-ik évfordulója alkalmából. Ekkor tüntetik ki másodízben is Kesztyűs Lórándot a „Munka Érdemrend” arany fokozatával.

Kesztyűs rektor 1973. augusztus 21-én avatta fel az új Elméleti Tömb épületét Dr. Szabó Zoltán miniszter jelenlétében. Ezt tekintette élete egyik legfontosabb állomásának és az egyetem fejlesztéséért kifejtett munkája adományának.

Kesztyűs Lóránd rektori megbízatása 1973. szeptember 1-vel lejárt. Utóda Szabó Gábor professzor lett.

Hogyan látta az egyetem fejlődését maga Kesztyűs Lóránd professzor. 3 évvel a halála előtt 1976-ban jelent meg a Népegészségügyben (57: 71-76. 1976) visszaemlékezése a Debreceni Orvostudományi Egyetem megalakulásáról és 25 éves fejlődéséről. Érdemes a szövegből e helyen is idézni, mert ez a cikk nemcsak az egyetem történetéről, hanem Kesztyűs Lóránd professzor politikai és ideológiai elkötelezettségéről, saját maga tevékeny szerepéről, és a „szocialista társadalmi rendszer” működéséről is hiteles képet ad.

Íme az írás:

KESZTYŰS LÓRÁND

*„Visszaemlékezés a Debreceni Orvostudományi Egyetem megalakulására” c
dolgozatából.*

Részleteket idézek:

„Egy ember életében 25 év hosszú időnek tűnik, de intézmények történetében egy negyedszázadot sokszor alábecsülnék és jelentéktelenül rövidnek ítélnék. Pedig különösen a kezdet évtizedei nemegyszer determináló tényezőket képviselnek, melyek többé-kevésbé ugyanúgy befolyásolják a későbbi fejlődés ütemét, jellegét és lehetőségeit, mint ahogy születés után a gyermek- és ifjúkor éveit is sok tekintetben formálják a felnőtt ember alkotó munkásságát. Az Egészségügyi Minisztérium és az önálló Debreceni Orvostudományi Egyetem megalakulásának negyedszázados jubileumán a következő hézagos és erősen szubjektív emlékek felidézésére azért mertem vállalkozni, mert mint a Debreceni Tudományegyetem Orvostudományi Karának utolsó és az önálló Debreceni Orvostudományi Egyetemnek első dékánja nemcsak kortárs tanúként szemléltem a Debreceni Orvostudományi Egyetem megalakulását, hanem hivatali kötelességemnek megfelelően abban aktív résztvevő is voltam.

A hitelesség és a tények reális értelmezése elkerülhetetlenül megköveteli, hogy visszapillantjunk az 1951 előtt történetekre: hazánk felszabadulása és az önálló Orvostudományi Egyetem megalakulása között eltelt hat esztendőre is. Idézzük fel a múltat onnan, amikor a Tiszántúl központjában, a zord idők sok viharát átvészelt, több mint 600 éves Debrecenben 1944. december 21-én összeült az Ideiglenes Nemzetgyűlés, és „mint a magyar állami szuverenitás kizárólagos képviselője” elindította azt a történelmi

folyamatot, mely megalkotta az új demokratikus magyar államot. A kezdeményező és a realizáló a Magyar Kommunista Párt volt, melynek javaslatai alapján fogalmazta meg a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front emlékezetes nyilatkozatát, terjesztette elő az Ideiglenes Kormány a maga programját, és megkezdte társadalmunk haladó demokratikus erőinek, a német fasizmus ellen harcoló különböző szervezeteknek a talpraállítását, és elindította tevékenységüket. A hosszú időn keresztül garázdálkodó Horthy-fasizmus és a fasiszta Németország csatlósaként viselt pusztító háború végveszélybe sodorta az országot, a teljes pusztulás elhárítására össze kellett fogni a nemzeti erőket a demokratikus újjászületésért, ami egyben a magyar nemzet újjászületését is jelentette.

Ebben a folyamatban felmérhetetlen segítséget nyújtott a Szovjetunió internacionalizmusa. Nem a „vae victis” elve érvényesült, hanem az első perctől kezdve testvéri felszabadító volt a Vörös Hadsereg, szabadságot hozott egy évszázadokon át elnyomott, kizsákmányolt népnek. A Vörös Hadsereg vérrel pecsételt segítségével jutott hozzá hazánk a szabadság éltető oxigénjéhez. A Szovjetunió azóta is töretlen szövetsége alapozta meg azt, hogy neki foghattunk saját ügyeink rendezéséhez.

A II. világháború során és az azt követő hidegháborús fenyegetések hatására a fizikai és a kémiai tudományok rendkívüli lendülettel fejlődtek, az irgalmatlan háborús uszítás a világot a vegyi, illetve az atomháború közvetlen szomszédságába sodorta. Ugyanakkor azonban részben e kutatások eredményei, részben a küszöbön álló pusztítás elhárításának a vágya, valamint a gazdasági versengés hallatlan mértékben fermentálták az élettudományokat is. Közben a szocializmus levegője elárasztotta az egész földet, serkentette az életet védő biológiai tudományokat olyan célkitűzésekre, hogy a tömegéhezést, a nyomort, a pusztító járványokat egyre nagyobb területeken lehessen megszüntetni.

A biológiai tudományok eme rendkívüli fejlődésének osztályrészese a jubiláló Debreceni Orvostudományi Egyetem is, melynek jelentőségét és országunk egészségügyében játszott szerepét talán az jellemzi a legjobban, hogy az elmúlt 25 év alatt több mint 3000 orvost képeztünk ki, azaz a hazánkban működő orvosok teljes létszámának kb. 15 %-a ennek az új egyetemnek a neveltje.

Pedig a jogelődjét: a Debreceni Tudományegyetem Orvostudományi Karát kivételesen kritikus mélypontra süllyesztette a Horthy-kormányzat néppellenes politikája, a háború pusztítása. A II. világháborút megelőző utolsó békés évben – 1937/1938-ban – a fakultás 9 elméleti intézetben és 680 ágygal rendelkező, 9 klinikáján 225 orvostanhallgató tanult,

akiknek 17 %-a volt nő, és 7 %-a (összesen 16 hallgató) származott munkás-paraszt szülőktől. A kettős elméleti tanszékek következtében 15 egyetemi tanár igazgatása alatt 220 diplomás vett részt az orvosképzésben, akiknek pontosan a fele: 110 oktató fizetés nélkül csak címet jelentő, díjtalan státuszban működött.

1944-ben az őszi félévet már el sem lehetett kezdeni, a mintegy 200 hallgató közül sokat, mint „leventéket” hajtottak hadi munkára, az oktatóknak pedig közel kétharmada katonai szolgálatot teljesített vagy már hadifogságba esett. A Horthy-kormány hivatalos propagandája és a várost ért légitámadások elképzelhetetlen fejetlenséget okoztak. A rosszemlékű fasiszta dékán egy szeptemberi napon az itthon talált oktatókat a Szemészeti Klinika tantermében arra eskette fel, hogy az egyetemet nem hagyják el, minden körülmények között a helyükön maradnak, ugyanakkor folytak a kiürítési értekezletek, és akciók indultak az intézetek és klinikák felszerelésének elszállítására, ami azonban – szerencsére – a szállítóeszközök hiányában csak minimális mértékben realizálódott. De a 15 orvosprofesszor közül mindössze négyen maradtak Debrecenben.

Az ő vezetésükkel indult meg a város felszabadulása után már 1944 novemberében a romeltakarítás és az állagmegőrző tevékenység. A nélkülözhető egyetemi helyiségekben kaptak ideiglenes szállást a háborús károk által sújtott, otthontalan professzorok, tansegédszemélyzet, tisztviselők, altisztek és munkások. Meghosszabbították a beiratkozási határidőt. 1944 december 15-ig, november végén már az előadások is megindultak, betegeket pedig már korábban is elláttak a körülmények adta lehetőségek kereteiben. A nem debreceni hallgatókat is elhelyezték a klinikákon és az intézetekben, a klinikai konyha önköltséges – indokolt esetekben ingyenes – ételmezést is biztosított számukra. A szénhiány miatt szigorú takarékosági intézkedéseket kellett foganatosítaniuk, megállapították azt a legszűkebb keretet, amivel a klinikák és az intézetek vízellátását, fűtését és világítását biztosítani lehetett.

Mindehhez képest egy évvel a felszabadulás után – 1945 – 1946-ban – már látszottak a jobb jövőt előkészítő perspektívák. A 116 oktató kivétel nélkül díjas állásban dolgozott, az orvostanhallgatók száma pedig 359-re emelkedett. A háborús épületkárok helyreállítása és szanálása mellett 1946 végén kormányhatározat intézkedett a kettős tanszékek szétoválasztásáról. Karunkon az anatómia-törvényszéki orvostan, a közegészségtan-gyógyszertan, az élettan-kórtan 1947-1949 között ennek megfelelően önálló intézetté vált. Az oktatás és a betegellátás színvonalának emelésére 1949-ben határozták el a párhuzamos II. sz. Belgyógyászati és a II. sz. Sebészeti klinikák létesítését, ami a következő években meg

is valósult. A fejlődés természetesen nem volt zökkenőmentesen sima. Az új klinikáknak egy ideig a Városi Kórház adott helyet, az új Kórtani Intézet építkezését is sok akadály hátráltatta. De mindezek ellenére az oktatás mellett a tudományos kutatás is egyre nagyobb jelentőséghez jutott mind az intézetekben, mind a klinikákon. Az utóbbiak már kezdettől fogva a legszívósabb erőfeszítésekkel harcoltak a betegellátás javításáért...

...Itt röviden vázolni kell a biológiai tudományok helyzetét hazánkban a felszabadulás előtt. Az elemi és középiskolákban a biológiai tárgyak közül csak a növénytant és az állattant oktatták, ami a természet megfigyelésére, csodálatára nevelte az ifjúságot hangsúlyozva, hogy az ember a természet erőinek ki van szolgáltatva. A külföldön már nagyszerű eredményeket elért, modern, kísérletes biológiát, az evolúciót a hazai oktatás teljesen mellőzte. Ennek nem a figyelmetlenség a magyarázata, hiszen a felszabadulás előtt is akadtak olyan haladó biológusok, akik megkísérelték az ilyen irányú ismereteket a köztudatban elterjeszteni, de a hivatalos tényezők által kifejtett erőszak mindent elkövetett, hogy a biológiai oktatást az idealista keretek között tartsa, és általában a természettudományi törvények megismerésének materializmust erősítő hatásait a nevelésből kiszorítsa. Ennek megfelelően az orvosképzés során sem oktatták a biológiát, a leendő orvosok Darwin tanairól, az élet keletkezésének természettudományos magyarázatáról, vagy az élővilág fejlődéséről az egyetemen rendszeres előadásokat nem hallottak. A felszabadulás előtt az akkori politikai irányzat céltudatosan konzerválta a biológiai analfabetizmust, segítette tenyésztetni a babonákat, és így nemcsak az átlagember világszemlélete maradt idealista, hanem a biológiát alkalmazó orvosi, állatorvosi, mezőgazdasági szakkörök hivatalos szemléletét is a metafizika jellemezte. Demonstratív példa, hogy a Debreceni Tudományegyetem Orvostudományi Karán 1932-ben **Huzella** professzor tanította ugyan a medikusoknak a kísérletes biológiát, de Budapestre történt áthelyezése után néhány év múlva az Egyetemi Tanács fegyelmi útján tiltotta el a biológiai oktatásától.

...Az orvosképzés reformjának sokoldalú, nem csekély gondot és problémát felvető megvalósításában és realizálásában jelentős mérföldkő volt 1950 decemberében a Magyar Népköztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1950. IV. törvény, mely a Népjóléti Minisztérium helyén Egészségügyi Minisztérium szervezését írta elő, továbbá a Minisztertanács 283/1950. M.T. sz. rendelete, mely az orvostudományi karokat a tudományegyetemek szervezetéből kiemelte, önálló orvostudományi egyetemekké alakította át, és az Egészségügyi Minisztérium felügyelete alá helyezte. Már 1951. január 4-én

megkezdte munkáját az a bizottság, mely a Debreceni Tudományegyetem és annak Orvostudományi Karából önálló lett Debreceni Orvostudományi Egyetem különválását hosszú és nehéz tárgyalások során előkészítette...

...Az Egészségügyi Minisztérium irányításával az önálló orvostudományi egyetemeken már 1951-1953 között körülhatároltuk a vizsgaidőszakot, az ún. szorgalmi időt, széleskörű akció bontakozott ki az indokolatlan vizsgahalasztás rendszerével szemben, az előadásokon és gyakorlatokon való részvételt az ifjúság politikai demonstrációnak tekintette. 25 évvel ezelőtt az Egészségügyi Minisztérium egységes irányítása indította el azt a folyamatot is, melynek során az orvostudományi egyetemek egyre szorosabb kapcsolatba kerültek területük gyakorlati munkájával. Az orvosképzés adekvát tartalmának szempontjából ez a kapcsolat valóban elengedhetetlenül szükségszerű – még akkor is, ha a terület egészségügyi ellátásának meredeken felfutó és emiatt átmenetileg nem megoldott feladatai, a vállalt terhek időnként elérték a tolerálhatóság küszöbértékeit.

Mindezekon túl az is kétségtelenül megállapítható, hogy az egyetemi orvosképzésért felelős új főhatóság, az Egészségügyi Minisztérium a maga részéről az elmúlt negyedszázad alatt – a keretek adta lehetőségeken belül – a Debreceni Orvostudományi Egyetem fejlődéséhez igyekezett minden szervezeti, erkölcsi és anyagi segítséget biztosítani. Ennek igazolására hivatkozhatunk az Egészségügyi Minisztérium tankönyv-politikájára vagy az orvostudomány egyes szakágazatainak oktatási programjára, stb., de legszembetűnőbb fejlődésünk akkor, ha arra gondolunk, hogy a főhatóság segítségével fejeződött be az első évben: 1951-ben a Kóréletani és a Mikrobiológiai Intézet építése, továbbá a II. sz. Belklinika és a II. sz. Sebészeti Klinika is ekkor költözött be a kórházból a klinikatelepre. Az elmúlt 25 év alatt az Egészségügyi Minisztérium támogatásával megvalósult legfontosabb beruházásokat és korszerűsítéseket” sorolja fel ezután Kesztyűs Lóránd, amelyek korábban említésre kerültek.

...”Az objektív és szubjektív akadályok ellenére e törekvéseink értékelése során nincs okunk a szégyenkezésre. Sőt büszkék vagyunk arra, hogy a Debreceni Orvostudományi Egyetem megalakulása után negyedszázaddal 17 elméleti intézet és 15 klinika működik az orvosképzésben, a tudományos kutatásban, a megelőzésben a betegellátásban. 531 diplomás mellett 2051 dolgozó biztosítja a sokrétű egyetemi feladatok gyakorlati vitelét, ágyszámunk 1768-ra növekedett. 1323 orvostanhallgató iratkozott be az 1975-1976. tanév

I. félévére, akiknek valamivel több, mint a fele nő. Köztük a fizikai dolgozó szülők gyermekeinek aránya 24,2 %. A 96 külföldi hallgató jelenléte sok újabb vonással színezi az egyetemi életet. Az elmúlt tanévben mintegy 6000 órán (=250 teljes, 24 órás napon) át folytak az elméleti előadások és a különböző gyakorlatok a korszerű orvostudomány biztosítására, melynek nélkülözhetetlen szervezeti része a tudományos kutatás. Az utóbbi évtized során évente kb. 400 tudományos közleményt és 10-20 könyvet (könyvrészletet), monográfiát publikáltak oktatóink azokról a kutatásokról, melyek javarésze szorosan, kisebb százaléka lazábban kapcsolódik az Országos Távolati Tudományos Kutatási Tervekben szereplő témákhoz. Az elmúlt évben 93 %-os ágykihasználás mellett 604 396 ápolási napot teljesített a Debreceni Orvostudományi Egyetem, amihez a klinikákon mintegy napi 90 órát kitevő szakrendeléseken évente kb. 230 000 járó beteg megvizsgálása és kezelése csatlakozik. (A felszabadulás előtt az Orvostudományi Kar klinikáin biztosított járó betegeket egyáltalán nem láttak el.)

... a Debreceni Orvostudományi Egyetem 1971 óta országos figyelemben részesülő kísérletet folytat: bevezette az **integrált-szinkronizált oktatást**, mely a jelen tanévben már az első négy évfolyamon realizálódik. Az újnak a keresése, ezen belül a gyakorlat tapasztalatainak higgadt és reális értékelése nagy erőfeszítéseket kíván mind az oktatóktól, mind a hallgatóktól, de a jövő egészségügyének biztosításáért ezt a megtisztelő, de nem könnyű feladatot is vállalnia kellett egyetemünknek.

Célkitűzéseink megvalósításában nagy segítséget jelentett az egyetem új működési és szervezeti szabályzata, mely az egyetemi demokratizmust szolgálja. Talán nem ünneprontás, ha rámutatok ezzel kapcsolatban az irónikus sorsra: hogy ti. a Debreceni Orvostudományi Egyetem megalakulásakor 1950-1952. évi dékánágom alatt a rossz értelemben vett egyetemi autonómia megszüntetése és letörése volt a feladatomban az egyszemélyes felelős vezetés megvalósításával. 20 esztendővel később pedig éppen a szocialista egyetemre jellemző demokratizmus kialakítása lett rektori kötelességem. Az őszinte kritikai szellem megvalósítása, a társadalmi öngazgatási tudat fejlesztése oktatóink, dolgozóink és hallgatóink körében ma elsőrendűen fontos feladatunk. Felelősségteljes erőfeszítéseket igényel minden oktatóunktól e tekintetben az új követelményrendszer, elsősorban a professzorok és a tanszékvezetők kötelessége, hogy maguk körül tudományos iskolákat kialakítva az új igények maximális kielégítését a klinikákon és az intézetekben biztosítsák, ellenőrizzék.

...E visszaemlékezésben felvillantott igen hézagos és sokszor szubjektív képek közül bizonyára hiányzik nem egy nagyon fontos fejlődési állomás, de az elmúlt negyedszázad sok-sok eseménye közül számomra a fentiek jelentették a legmélyebb impressziókat. Az Egészségügyi Minisztérium irányítása alatt a 25 éves Debreceni Orvostudományi Egyetem nyilván hiányosan vázolt fejlődése ugyanis számomra „megérte” az egyetemi kollektív munkában való osztozást, a gondokat és törődéseket. Meggyőződésem, hogy a pályájuk kezdetén álló fiatalabb munkatársak, a most kezdő oktatók a további eredményekért, a fejlődés folytatásáért ugyanúgy vállalják az erőfeszítéseket és az áldozatokat, mint ahogy mi, a negyedszázados események ma már kevésbé fiatal résztvevői sem fogunk takarékoskodni a jövőben sem energiánkkal, időnkkel és meglévő képességeinkkel. Ez a biztos záloga a Debreceni Orvostudományi Egyetem jövő sikereinek.”

Úgy gondolom, hogy ezt a visszaemlékezést az akkori kor társadalmi berendezkedésébe kell illeszteni, de mindenképpen őszintének és Kesztyűs meggyőződésének kell tekinteni. Mindenkinek szíve-joga ezekután, hogy milyen képet alakít ki magáról Kesztyűs Lórándról. Az én szememben – minden hibája ellenére – egy nagyszerű ember, művelt orvos-tudós, kitűnő egyetemi oktató, előrelátó tudománypolitikus és nagyszerű atyai barát marad, aki egyeteméért, intézetéért a magyar immunológia tudományáért sok-sok áldozatot hozott meg és még több eredményt ért el. Mai szemmel úgy ítélem meg, hogy a Debreceni Orvostudományi Egyetem egyik legkiválóbb személyiségét veszítette el a halálával.

1979. augusztusában rendkívüli Egyetemi Tanács ülésen Karmazsin László rektor jelentette be Kesztyűs Lóránd halálhírét. Ezzel egy nagyszerű embert, tudóst, orvost, tudománypolitikust és az egyeteméért oly sok áldozatot hozó és oly sok eredményt elért professzorát veszítette el örökre a Debreceni Orvostudományi Egyetem.

Búcsú Kesztyűs Lórándtól

Az Egyetem az alábbi gyászjelentést adta ki és Kesztyűs Lórándot saját halottjává nyilvánította:

„A Magyar Tudományos Akadémia, az Egészségügyi Minisztérium, a Debreceni Orvostudományi Egyetem Egyetemi Tanácsa, az MSZMP egyetemi Bizottsága és a gyászoló család mély megrendüléssel és fájdalommal tudatja,

hogy

Dr. Kesztyűs Lóránd

egyetemi tanár, a DOTE Kóréletteni Intézetének igazgatója, Állami díjas, a Magyar Tudományos Akadémiai tagja, az MTA Orvosi Osztályának elnökhelyettese, a Magyar Immunológiai Társaság örökös elnöke, a Magyar Élettani Társaság vezetőségi tagja, a MOTESZ elnökségi tagja, az Úrkutatói Kormánybizottság Orvosbiológiai Szakbizottságának volt elnöke, a DAB Orvosbiológiai Bizottságának elnöke, a DOTE volt dékánja, rektorhelyettese, rektora, az MSZMP Egyetemi Bizottságának tagja, Kiváló Orvos, a Semmelweis és Went István Emlékérem tulajdonosa, a Munka Érdemrend arany fokozatának kétszeres tulajdonosa, számos tudományos és társadalmi testület tagja

1979. augusztus 17-én, életének 65. évében elhunyt.

Személyében egyetemünk tanácsa, a magyar egészségügy, a tudományos és közélet, az orvostudományban, és a kutatómunkában fáradhatatlanul tevékenykedő tanárát, az egyetemi ifjúság példamutató oktatóját, a család szerető férjét, édesapát, nagyapát és rokont veszített el,

A Magyar Tudományos Akadémia, az Egészségügyi Minisztérium, a Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa és MSZMP Egyetemi Bizottsága *dr. Kesztyűs Lóránd professzort saját halottjának tekinti.*

1979. augusztus 24-én déli 12 órakor a Debreceni Köztemető I. osztályú ravatalozójából polgári szertartás szerint búcsúztatjuk, és a debreceni Városi Tanács által adományozott díszsírhelyen helyezük örök nyugalomra

Debrecen, 1979. augusztus 18.

Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa   Magyar Tudományos Akadémia
és MSZMP Egyetemi Bizottsága   Egészségügyi Minisztérium

Felesége, gyermeke, veje, unokái, testvére és rokonsága”

A temetésen a gyászbeszédet **Dr. Karmazsin László** rektor mondta el. Ebből az alábbiakat idézem:

„A Debreceni Orvostudományi Egyetem tanárait, hallgatóit, minden dolgozóját, a magyar orvosi közélet minden tagját lesújtó fájdalommal érte az a hír, hogy Dr. Kesztyűs Lóránd egyetemi tanár, a Kóréletani Intézet igazgatója, állami-díjas kutató professzor 1979. augusztus 17-én rövid szenvedés után elhunyt.

Szeretett és nagyra becsült tanárunkat, tanítómesterünket, barátot, a közügyek szolgálatában lankadatlan elvtársunkat, az emberi bölcsesség és humánus tarsolyából oly bőkezűen adakozó embert, a humán és természettudományok mélységeit és csak ritka egyéneknek feltárulkozó szépségeit ismerő és művelő tudóst veszítettünk el, akinek élete, az alig 65 esztendő, fényes lánggal lobogott, majd, mint egy vízbe dobott fáklya, hirtelen ellobbant.”

Az életrajzi adatok után Karmazsin rektor így folytatta:

„Több évtizedes céltudatos tevékenységével intézetét az experimentális immunológia bázisává, nemzetközileg is ismert hazai központjává fejlesztette. A szó igazi értelmében vett iskolát teremtett, amelyben számos jól képzett kutató dolgozott és dolgozik ma is, tanítványai közül sokan szereztek doktori fokozatot, illetve kaptak egyetemi tanári megbízást.” Karmazsin rektor ezekután felsorolta a gyászjelentésben is megfogalmazott tudománypolitikai tevékenységét. Majd így folytatta:

„Tudományos munkásságán kívül nagy gondot fordított oktató-nevelő munkájára is. Nemcsak lenyűgöző tudása, hanem kitűnő előadói készsége miatt is a legkedveltebb tanárok közé tartozott. Azt vallotta: nemcsak ismereteket kell tanítani, hanem ki kell fejleszteni ifjúságunkban olyan készségeket is, amelyek mögött világnézeti elkötelezettség és mély humanitás húzódik meg. Felbecsülhetetlen értéket jelentenek mindannyiunk számára a magyar nyelv szépségét nagy gonddal bemutató fogalmazásban írott tankönyvei, amelyek még hosszú évtizedeken keresztül hozzák vissza Kesztyűs professzor szellemi hagyatékát, és a sorok között mindig megtalálhatjuk mértéktartó szerénységét, bölcsességét, sajátos humorát, az élet szépségeiről vallott felfogását, az emberek, a betegek tiszteletét, és időt nem kímélő alkotó munkáját...”

Részt vállalt az egyetem vezetési feladataiból is, mert úgy vélte – és ezt vallotta – hogy a társadalmi megbízatások és a vezetői tisztséggel járó felelősség hasznára van a tudósnak, gazdagítja szemléletét, életismeretét.

Eredményes tevékenységét kormányzatunk számos elismeréssel honorálta: Kiváló Orvos, a Semmelweis és Went István Emlékérem, a Munka Érdemrend arany fokozatának kétszeres tulajdonosa.

Kimondhatatlan, fájdalmas veszteség az egyetem minden dolgozója, a magyar tudomány, a közélet számára Kesztyűs professzor korai távozása. Nagy költőnk soraival veszünk tőle fájdalmas búcsút:

*„Halott keze nem fog már tollat,
Behunyt szeme nem lát több éjszakát,
Örök világosság, kibomló égi láng,
Röppen felé a földi füstön át”*

Az Orvosi Hetilapban (131: 32. szám: 1774-1775. Bp. 1990. augusztus 12.) Varga Emil és Csaba Béla professzorok jelentettek meg méltatást Kesztyűs Lórándról. Ebből is idézek:

„75 éve született Kesztyűs Lóránd, a Debreceni Orvostudományi Egyetem professzora, a kórélettan, az immunológia kiváló művelője.

Kutatómunkáját mindenkor az ötletgazdaság, a tiszta alapelvek és célkitűzések, a rendszeres kutatás jellemezték. Eredményeinek ismeretében nem kétséges, hogy az immunológia tudományának ugrásszerű hazai fejlődésében Kesztyűs professzor kutatói, szervezői és nevelői munkásságának oroszlánrésze volt.

Az újabb és újabb tudományos eredmények elérése mellett, mint az önállósult Kórélettani Intézet vezetője olyat alkotott, amit csak egészen kivételes emberi képességű vezetők teremthetnek meg maguk körül: tudományos iskolát alapított. Kialakult körülötte a Kesztyűs iskola, melyből kikerült tanítványainak száma meghaladja a 30-at. Tanítványai közül hazai intézetekben töltenek be vezető szerepet, folytatva és továbbörve a mestertől kapott útmutatás, tanítás alapján a magyar és egyetemes orvostudomány

fejlesztését. Tanítványai közül 3 akadémikus, 5 tanszékvezető egyetemi tanár, 2 egyetemi tanár, 5 igazgató különböző országos intézményekben és 9 vezető főorvos került ki.

A Debreceni orvostudományi Egyetem Tanácsa a Magyar Immunológiai Társaság és a Debreceni Akadémiai Bizottság Orvostudományi és Biológiai Szakbizottsága, 1989. december 14-én emlékülést tartott Kesztyűs Lóránd halálának 10. évfordulója alkalmából. Az emlékülést megelőzően Leövey András egyetemi tanár, rektor, a Debreceni Orvostudományi Egyetem nevében, Gergely János és Szegedi Gyula egyetemi tanárok, a Magyar Immunológiai Társaság nevében és Facht József, valamint Csaba Béla egyetemi tanárok volt intézetének és munkatársainak nevében helyeztek el koszorút Kesztyűs Lóránd síremlékénél. Az emlékülésen Leövey András egyetemi tanár, mint az egyetem rektora, majd Kesztyűs professzor tanítványai és volt munkatársai és a Magyar Immunológiai Társaság képviselői méltatták Kesztyűs professzor szerteágazó tevékenységét és eredményekben gazdag életművét."

Ezen kívül Váczi Lajos professzor méltatta Kesztyűs Lóránd munkásságát az Acta Microbiológiában angol nyelven (1982-ben).

Kesztyűs Lóránd az I. sz. Belgyógyászati Klinikán súlyos diabetesben hunyt el. Nem akart még meghalni. A klinikára saját elhatározásából feküdt be, mint ahogy nekem a halálát megelőző héten mondta „generáljavítással fel akarom erősíteni a szervezetemet” az új oktatási évad megkezdése előtt. Mindig disszimulált. Pedig tudta, hogy édesapjának is ugyanazt a lábujját operálták le diabeteses gangrena miatt, mint az övét. Azt is elmondta, hogy 2 évvel túlélte édesapját, aki 62 éves korában halt meg ugyancsak diabetesben.

Amikor gangrénás lábujja vérezni kezdett, s a vérnyomokat a munkatársai észrevették, tyúkszemre panaszkodott, ami - mint mondta - majd magától rendeződik. De a sors másként határozott. Igen érdekes, - ezért megemlítem - hogy Kesztyűs ugyanannyi évet élt, mint szeretve tisztelt mestere Went István.

Halála után a Kesztyűs iskola látszólag megszűnt. De még él néhány tanítványa, akik ápolják szellemi örökségét, és sohasem hagyják feledésbe merülni alkotó szellemiségének nagyszerű hagyatékait.

Kesztyűs Lóránd tanítványai közül új intézetekben folyik tovább a szellemi örökség átadása. Ilyen a Damjanovich Sándor akadémikus által vezetett Biofizikai és Sejtbiológiai Intézet, a Muszbek László akadémikus által vezetett Klinikai Biokémiai és Molekuláris Patológiai Intézet és a Fésüs László akadémikus vezette Biokémiai és Molekuláris Biológiai Intézet.

A MIT **Kesztyűs Lóránd emlékérmét** alapított, melyet kongresszusain ad ki a legnívósabb magyar immunológus kutatónak.

Kesztyűs Lóránd életműve tovább él nemcsak tanítványai és munkatársai körében, hanem a tágabb család a Magyar Immunológiai Társaság fiatal kutatóinak példaképeként is. Maradjon is így örökre. Néhány kézzel hozzám írott személyes levelét ma is ereklyeként őrzöm.

Az elmúlás, a gyász mindig szomorú, de az emlékezés mindig felemelő.

Mindig azt vallotta, hogy nem az a fontos, hogy mi az utunk végcélja, hanem maga az út, amit életünk során megteszünk. Tekintsük ezt vezérfonalnak a mi életünkben is.

Utószó és köszönetnyilvánítás

E felelősségteljes munka elkészítéséhez igen sok segítséget kaptam lektoromtól **Dr. Szállási Árpád** orvostörténésztől, aki mint évfolyamtársam és barátom, velem együtt átélte ezt a kort. Hálás vagyok kritikai megjegyzéseiért, az akkori egyetemi élet árnyaltabb megítéléséért az általa feleslegesnek tartott terjengősebb részek elhagyásáért és az egyes szövegrészek, elírt nevek, orthographia pontosításáért. Mivel mindketten részesei voltunk annak a kornak, én kissé „belülről” és közelebről, Szállási Árpád pedig kívülről és objektívebben tudta átélni az eseményeket. Baráti tanácsaival ráirányította figyelmemet sok általam kevésbé fontosnak vélt jelenségre. Egyáltalán nem vagyok azonban biztos abban, hogy Kesztyűs Lóránd életének, életművének, személyiségének, politikai és erkölcsi felfogásának hű tükörképét tudtam visszaadni ebben az életrajzban, de hogy ezt meg kellett próbálni abban mindketten biztosak voltunk. A jelen és utókor ítélete majd korigál, ha szükségesnek tartja, hiszen Kesztyűs Lóránd ma is a legvitatottabb személyisége egyetemünk professzorainak, de kiemelkedő érdemeit nem lehet elvitatni tőle. Ez a munka több is és kevesebb is mint egy szokványos curriculum vitae, ez egyben korrajz is kívánt lenni.

Ugyancsak köszönetemet és hálámat fejezem ki a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum dolgozójának, **Vásárhelyi Ferencné** főmunkatársnak gépelési és technikai segítségnyújtásáért és azért az önzetlen munkáért, amiért a többször átdolgozott kéziratot is hűségesen és szolgálatkészen, munkaidőn túl, otthonában elkészítette.

Köszönet mondok **Dr. Kapusz Nándor** főtanácsosnak a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum Elnöki Titkárság vezetőjének a fotók összeállításában és montírozásában nyújtott szakszerű együttműködéséért.

Kesztyűs Lóránd tudományos közleményei

1. **Kesztyűs L., Martin J.:** Die Wirkung der Aminosäuren auf die Blutzuckerregulation bei Eck –Fistelhunden. Naunyn – Schmiedeberg Archiv. **182:** 514-520 (1936)
2. **Kesztyűs L., Martin J.:** Aminósavak hatása a vércukorregulációra Eck – fistulás kutyákon. Magyar Orvosi Archivum **81:** 1-9 (1937)
3. **Kesztyűs L., Martin J. :** Beiträge zum Fett-und Lipoid stoffwechsel von Eck – Fistelhunden. Biochem. Zeitschrift **289:** 341-347 (1937)
4. **Kesztyűs L., Martin J.:** Zsír- és lipoid anyagcsere Eck-fistulás kutyákon. Magyar Orvosi Archivum **81:** 1-8 (1937)
5. **Kesztyűs L., Martin J. :**Über den Einfluß von Chorda und Sympathicusreizung auf die Zusammensetzung des Submaxillarspeichels. Pfligers Archiv. Für die gesamte Physiologie des Menschen und der Tiere **239:** 408-418 (1937)
6. **Kesztyűs L., Martin J.** Chorda – és sympathicus- ingerlés hatása a submaxilláris nyál összetételére. Magyar Orvosi Archivum **39:**1-13 (1938)
7. **Kesztyűs L., Martin J.:** Über die Herkunft und Ausscheidung des Calciums im Chordaspeichel. Pflügers Archiv für gesamte Physiologie des Menschen und der Tiere **241:** 241-247 (1938)
8. **Kesztyűs L., Martin J.:** A chorda–nyál calciumának eredete és kiválasztásának különleges módja. Magyar Orvosi Archivum **40:** 1-10 (1939)
9. **Went I., Piribauer K., Kesztyűs L.:**Antithyreoglobulin und Antithyroxin. Naunyn – Schmiedebergs Archiv **139:** 312-324 (1939)

10. **Went S., Kesztyűs L.:** Das Antiadrenalin I. Mitteilung: Syntetische Herstellung eines Adrenalin Antigens. Aminoadrenalin und Adrenalin-azoproteine Naunyn – Schmiedebergs Archiv. **139:** 609-614 (1939)
11. **Kesztyűs L., Martin J.:** A sympaticus – és chorda – nyál physiko – chemiai állandói. Magyar Orvosi Hetilap **40:** 1-9 (1940)
12. **Kesztyűs L., Piribauer K.:** Új módszer a nyál mucin tartalmának meghatározására. Magyar Orvosi Archivum **40:** 1-4 (1940)
13. **Rex – Kiss B., Kesztyűs L.:** A globin és egyéb fehérjék (albumin, globulin, histon és nucleoproteidek) összehasonlító vizsgálata kicsapási reakciókkal. Magyar Orvosi Archivum **12:** 1-7 (1940)
14. **Went I., Kesztyűs L., Piribauer K.:** Az antihormon- kérdés újabb kísérleteink megvilágításában. A Debreceni Tisza István Tudományos Társaság II. (orvos-természettudományi) Osztály munkái **7:** 1-23 (1940)
15. **Went I., Kesztyűs L., Lissák K.:** Nitro- és aminopyrocatechin származékok és adrenalyl – azofehérjék élettani hatásai. Magyar Orvosi Archivum 1940. évi **6. sz.** 1-10 old.
16. **Went I., Piribauer K., Kesztyűs L.:** Weitere Untersuchungen über Antithyreoglobulin und Antithyroxin. Naunyn-Schmiedebergs Archiv **195:** 721-726 (1940)
17. **Piribauer K., Kesztyűs L.:** Die Wirkung von Ergotoxin, 933F, Cocain und Aminopyrocatechin auf den O₂ - Verbrauch der Kaninchengewebe. Naunyn – Schmiedebergs Archiv **196:** 536-541 (1940)
18. **Piribauer K., Kesztyűs L.:** Ergotoxin, 933F, cocain és aminopyrocatechin hatása a nyúl szerveinek O₂ fogyasztására. Magyar Orvosi Archivum 1940. évi **6. sz.** 1-8 old.
19. **Várterész V., Kesztyűs L.:** Über die Antigeneigenschaft des gelben Fermentes. Zeitschrift für Immunitäts-forschung **99:** 211-214 (1941)

20. **Várterész V.: Kesztyűs L.:** Antigén-e a sárgaferment? Magyar Orvosi Archivum 1940. évi 6. sz. 1-4. old.
21. **Kesztyűs L., Went St.:** Über die physiologischen Wirkungen einiger Amino – und Nitrobenzocatechin – Verbindungen und Adrenalyl – azoproteien. Naunyn – Schmidebergs. Archiv f. Path. U. Pharmak. 198:338-344 (1941)
22. **Kesztyűs L., Kocsis A.:** Ueber die Rolle der Phosphor– gruppe in der Bestimmung der Antigenspezifität des Kaseins. Zeitschrift für Immunitätsforschung 101: 356-360 (1942)
23. **Kesztyűs L., Várterész W., Király K.:** Weitere Untersuchungen über die Antigenfunktion des Eiweißbestandteiles des gelben Ferementes. Zeitschrift für Immunitätsforschung 101: 360-363 (1941)
24. **Kesztyűs L.:** Összetett fehérjék chemiai szerkezetének vizsgálata immunitástani reakciók segélyével. Tisza István Tudományos Társaság II. (orvos- természettudományi) Osztályának Munkái Külön kötet 1942. év 1-32. old.
25. **Kesztyűs L.:** Synthetikus hormonantigének. Tisza István Tudományos Társaság II. (orvosi – természettudományi) Osztályának Munkái Külön kötet 1942. évi 1-24. old.
26. **Kesztyűs L.:** A vegetatív beidegzés befolyása a submaxilláris nyál chemiai összetételére és physikochémiai állandóira: a chorda nyál calciumának eredete és kiválasztásának különleges módja. Különlenyomat Debrecen 1942. év 1-31. old.
27. **Kesztyűs L.:** A histamin azo vegyületeiről. Tisza István Tudományos Társaság II. (orvosi – természettudományi) Osztályának Munkái Külön kötet 1942. évi 1-5. old.

28. **Went I., Kesztyűs L. Szilágyi T.:** További vizsgálatok az adrenalylazofehérje – antitestek élettani hatásáról. Magyar Orvosi Archivum **54:** 1-8 (1943)
29. **Went St. Kesztyűs L., Szilágyi T.:** Weitere Untersuchungen über die physiologische Wirkung der Adrenalylazoprotein Antikörper. Archiv f. experim. Pathologie und Pharmokologie **202:** 143149 (1943)
30. **Kesztyűs L., Kiese M.:** Gallenfarbstoffbildung aus Hämoglobin und Verdoglobin durch Leberextrakte. Klinische Wochenschrift Berlin, München **746/747** Nr 48/51 1-3-(1943)
31. **Went I., Kesztyűs L.:** Histamin –antigén (histamin azobenzol – azoprotein) szintetikus előállítás, tulajdonságai és hatásai. Orvosok Lapja II. **5. sz.** 257-267 (1946)
32. **Went I.: Kesztyűs L.:** Synthetische Herstellung Eigenschaften und Wirkungen eines Histaminantigens. Schweizerischen Med. Wochenschrift **78:** 1-12 (1948)
33. **Kesztyűs L., Bagdy D.:** Weitere Untersuchungen über die Antigeneigenschaften des Kaseins. Zschr. phys. Chemie **280:** 365-371, Zschr. f. Immunitätsforschung **103:** 216 (1943)
34. **Kesztyűs L., Várterész V.:** Die Antigeneigenschaften des Myoglobins. Zschr. f. Immunitätsforschung **23:** 372-382 (1944)
35. **Kesztyűs L., Rex –Kiss B.:** Adatok az adrenalinchloroform–synkope mechanizmusához. Orvosok Lapja **5. sz.** 1-11- (1947)
36. **Kesztyűs L.:** Über die Azoverbindungen des Histamins. Archiv für exper. Pathologie u. Pharmacologie **205:** 287-290 (1948)

37. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Varga E.:** Beeinflussung der Wirkungen des Adrenalins durch Ferro-Eisen. Zschr. f. Vitamin-, Hormon – und Fermentforschung. Wien **1**: 228-240 (1947)
38. **Kesztyűs L., Székely St., Szilágyi T., Varga E.:** Weitere Untersuchungen über Ferroion – Adrenalin – Antagonismus. Zschr. f. Vit: Hormon- u. Fermentforschung. Wien **2**: 11-22 (1948/49)
39. **Kesztyűs L., Nikodémusz S., Szilágyi T.:** Antigenic Activity of Myosin and Actin. Nature **163**: Jan. 22. 136 p. (1949)
40. **Kesztyűs L., Székely St., Szilágyi T.:** Einfluß von Schilddrüsenfütterung auf die Darmbewegungen. Zschr. f. Vitamin-, Hormon-, und Fermentforschung. Wien **2**: 187-194 (1948/49)
41. **Kesztyűs L.:** A histamin és a histamin-azoproteinek chemiája. Orvosi Hetilap **20**: (1949)
42. **Went I. Kesztyűs L.:** Synthesis, properties and effects of a histamine-antigen (histamine-azobenzol-azoprotein). Fourth International Congress for Microbiology. Copenhagen (1947)
43. **Went I., Kesztyűs L.:** Novocainazofehérje előállítása és immunológiai tulajdonságai. Kísérletes Orvostudomány **1**: 58-62 (1949)
44. **Adler P., Kesztyűs L., Simon M.:** The problem of group specificity in allergy to local anaesthetics. Journal of Dental Research st. Louis, **29**: 713-717 (1950)
45. **Varga E., Bagdy D., Kesztyűs L.:** Die „cortinähnliche“ Wirkung des -Strophanthins I. Naunyn-Schmiedebergs Archiv **207**: 213-217 (1949)
46. **Varga E., Füzes E., Kesztyűs L.:** Die „cortinähnliche“ Wirkung des g-Strophanthins II. Naunyn-Schmiedebergs Archiv **210**: 214-218 (1950)

47. **Kesztyűs L., Nikodémusz I., Szilágyi T.:** Über die Artspezifität von aktin
Experientia VI/9: 342 (1950)
48. **Kesztyűs L., Nikodémusz I., Szilágyi T.:** Bioquímica de la histamin
Revista Médica de Córdoba 38: 207-219 (1950)
49. **Kesztyűs L.:** Pollenfehérjék antigentulajdonságai. Kísérletes
Orvostudomány 4: 256-264 (1950)
50. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Nikodémusz I., Jávör T.:** A fibrinogén antigen
tulajdonságai. Kísérletes Orvostudomány 4: 252-255 (1950)
51. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Nikodémusz I., Jávör T.:** Antigenic behaviour of
fibrinogen. Acta Physiologica Scientiarum Hungaricae 1: 100-104 (1950)
52. **Adler P., Kesztyűs L., Simon M.:** Novocainazofehérje alkalmazása a helyi
érezéstelenítőkkel szembeni túlérzékenység vizsgálatában. Orvosi Hetilap 8:
(1950)
53. **Went I., Kesztyűs L.:** Immunization experiments with procaine azoprotein.
Oral Medicine Oral Pathology St. Louis 2: 1140-1147 (1949)
54. **Surányi S., Kesztyűs L.:** A casein kicsapódási zónájának változása
különböző gyógyszerek, elsősorban chemotherapeuticumok jelenlétében.
Kísérletes Orvostudomány 2: 344-349 (1950)
55. **Kocsár L., Kesztyűs L.:** Einfluß von Östrogenen auf die
Blutzuckerkonzentration „Zeitschrift für Vitamin-, Hormon- und
Fermentforschung“ IV: h3-4, 228-236 (1951)
56. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Nikodémusz I., Fülöp T.:** A thyreoidea etetés
hatása a bronchusizomzat ingerlékenységére. Kísérletes Orvostudomány
3: 174-177 (1951)

57. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Nikodémusz I., Fülöp T.:** Über die Wirkung von Schilddrüsenverfütterung auf die Erregbarkeit der Bronchialmuskulatur. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae III:* 25-30 (1952)
58. **Gál I., Jávör T., Kesztyűs L., Lázár J., Nikodémusz I., Szilágyi T., Végh L.:** A röntgensugár hatása a diphtheria toxinra. *Kísérletes Orvostudomány 3:* 363-366 (1951)
59. **Gál I., Jávör T., Kesztyűs L., Lázár J., Nikodémusz I., Szilágyi T., Végh L.:** Die Wirkung von Röntgenstrahlen auf das diphtherie-Toxin. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae II:* 533-537 (1952)
60. **Went I., Kesztyűs L.:** A histaminazofehérje-therápia elméleti alapjai. *Magyar Tudományos Akadémiai Orvosi Tudományok Osztályának Közleményei II:* 87-95 (1950)
61. **Stark E., Nikodémusz K., Kesztyűs L.:** Folliculus-hormon diastase aktiváló hatása in vitro. *Kísérletes Orvostudomány 3:* 452-454 (1951)
62. **Stark E., Jávör T., Madarász I., Kesztyűs L.:** Kasztrálás befolyása a szénhydrátanyagcserére. *Kísérletes Orvostudomány 3:* 448-451 (1951)
63. **Varga E., Fülöp T., Aszódi L., Kostya K., Kesztyűs L.:** Hydraemia és thrombininaktiválás. *Kísérletes Orvostudomány 4:* 172-178 (1952)
64. **Kesztyűs L., Surányi A.:** Der Einfluss verschiedener Farbstoffe auf die Ausflockung des Caseins. *Naunyn Schmiedebergs Archiv 215:* 590-599 (1952)
65. **Adler P., Bányász T., Jávör T., Kesztyűs L., Simon M., Szilágyi T., Varga E., Went ST.:** Novocainazoprotein und Novocainallergie. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae IV:* 195-210 (1953)

66. **Hamar M., Kesztyűs L., Kostya K., Nikodémusz I., Nikodémusz K.:** Röntgensugár hatása a staphylohaemolysinre. *Kísérletes Orvostudomány* 5: 49-51 (1953)
67. **Kocsár L., Kesztyűs L., Szalay S., Kertész I., Vályi-Nagy T.:** Studies on Experimental Lead Poisoning III: The Effects of Alcohol in Acute lead poisoning. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* V: 543-547 (1954)
68. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Gyulai F.:** Nervensystem und Immunität I. Wirkung von Barbiturat-Dauerschlaf auf dem Immunkörpertiter des Blutes. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 1: 339-370 (1954)
69. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Gyulai F.:** Idegrendszer és immunitás I. Barbiturat-altatás hatása a vér ellenanyagszintjére. *Kísérletes Orvostudomány* 6: 67-76 (1954)
70. **Kesztyűs L., Szalay S., Kocsár L., Kerész L., Salánki J.:** Nervensystem und Immunität II. Können sich unter sekundenlanger Einwirkung von Antigenreizen spezifische Abwehrstoffe bilden? *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 1: 371-376 (1954)
71. **Kesztyűs L., Szalay S., Kocsár L., Kertész L., Salánki J.:** Idegrendszer és immunitás II. Képződhetnek-e specifikus ellenanyagok másodpercekig tartó antigeningerek hatására? *Kísérletes Orvostudomány* 6: 393-397 (1954)
72. **Kesztyűs L.:** A pavlovi nervizmus az immunbiológiában. *Magyar Tudományos Akadémiai Biológiai és Orvosi Tudományok Osztályának Közleményei* V: 43-61 (1954)
73. **Vályi-Nagy T., Kocsár L., Kelentey B., Kesztyűs L., Csernyánszky H., Kertész L., Ökrös S.:** Vizsgálatok az experimentális ólommérgezés tárgyköréből. *Kísérletes Orvostudomány* 6: 124-137 (1954)

74. **Szilágyi T., Kocsár L., Kesztyűs L:** A máj vérkeringésébe juttatott adrenalin, noradrenalin, acetylcholin és histamin vérnyomás hatása. *Kísérletes Orvostudomány* 7: 21-24 (1955)
75. **Szilágyi T., Kocsár L., Kesztyűs L:** Blood Pressure Effect of Adrenaline, Noradrenaline acetylcholine and Histamine Injected into the Blood Circulation of Liver. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* VIII: 405-408 (1955)
76. **Kesztyűs L., Salánki J., Koller M.:** Nervensystem und Immunität III. Die Wirkung von Neurotomie auf das Arthus-Sacharow-Phänomen. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* II: 337-341 (1955)
77. **Kesztyűs L., Csernyánszky H., Koller M., Salánki J.:** Nervensystem und Immunität IV. Die Wirkung von Neurotomie und Narkose auf das Schwartzmann-Phänomen. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* II: 343-352 (1955)
78. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Csernyánszky H.:** Nervensystem und Immunität V. Die Wirkung von Neurotomie auf die diphtheriatoxin-Empfindlichkeit der Haut. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* II: 353-358 (1955)
79. **Kesztyűs L., Kocsár L., Jókay I., Szatai I.:** Der Wasser und Salzgehalt von vagus-pneumonösen Lungen. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* VIII: 237-246 (1955)
80. **Kesztyűs L., Kocsár L., Jókay I., Szatai I.:** Vagus-pneumoniás tüdők víz- és sótartalma. *Kísérletes Orvostudomány* 7: 469-475 (1955)
81. **Kesztyűs L.:** Az idegrendszer szerepének vizsgálata néhány, bőrön lefolyó reakciókban. *Magyar Tudományos Akadémiai Orvosi Tudományok Osztályának Közleményei* VII: 1-16 (1956)

82. **Kesztyűs L., Szabó E., Gyulai F., Szatai I.:** Nervensystem und Immunität VI. Die Wirkung von Dauerschlaf auf das Arthus-Sacharow-Phänomen. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **III**: 277-284 (1956)
83. **Kesztyűs L., Szabó E., Gyulai F., Szatai I.:** Idegrendszer és immunitás VI. Tartós alvás hatása az Arthus-Sacharow-jelenségre. *Kísérletes Orvostudomány* **8**: 309-314 (1956)
84. **Kocsár L., Szalay S., Ujhelyi Cs., Kesztyűs L.:** Beiträge zum Wirkungsmechanismus des Kobalt – Ion – Adrenalin – Antagonismus. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **XI**: 415-419 (1957)
85. **Kesztyűs L.:** Über die Antigeneigenschaften des Pollenweißes. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **XI**: 309-407 (1957)
86. **Kesztyűs L., Szabó E., Bot. Gy., Jókay I.:** Beiträge zur Symptomatologie des Schwartzmann-Phänomens. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **V**: 209-216 (1958)
87. **Kesztyűs L., Szabó E., Bot. Gy., Jókay I.:** Adatok a Schwartzmann-jelenség tünettanához. *Kísérletes Orvostudomány* **10**: 305-310 (1958)
88. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Csaba B., Csernyánszky H.:** Wirkung der Hypothermie auf die passive Meerschweinchen-anaphylaxie. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **XIV**: 177-186 (1958)
89. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Csaba B., Csernyánszky H., Kávai M.:** Wirkung von Chlorpromazin auf die passive Meerschweinchen-anaphylaxie. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **XIV**: 187-194 (1958)
90. **Kesztyűs L., Csaba B., Csernyánszky H., Kocsár L.:** Wirkung von Sevalal auf die Meerschweinchen-anaphylaxie. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **XIV**: 167-175 (1958)

91. **Kesztyűs L., Csaba B., Csernyánszky H., Kocsár L.:** Seval hatása a tengerimalac-anaphylaxiára. *Kísérletes Orvostudomány* **10:** 488-497 (1958)
92. **Kesztyűs L.:** Hipotermia és largactil hatása a passzív tengerimalac-anafilaxiára. *Magyar Tudományos Akadémia Biológiai és Orvosi Tudományok Osztályának Közleményei* **IX:** 264-278 (1958)
93. **Kesztyűs L.:** „Az alsó végtag vénás keringése”. (Hozzászólás az ulcus cruris pathogenesiséhez (*Bőrgyógyászati és Venerológiai Szemle* 211-214 (1959)
94. **Backhausz R., Farkas K., Huszák I., Julesz M, Kesztyűs, L., Mosonyi L., Rajka E., Winkler E.:** Allergie und Allergische Erkrankungen. Akadémiai Kiadó Budapest 1959.
95. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Kocsár L., Csernyánszky H., Kávai M.:** A J¹³¹ – ovalbumin eloszlása normális és sensibilizált tengerimalacok szervezetében. *Kísérletes Orvostudomány* **12:** 80-85 (1960)
96. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Kocsár L., Csernyánszky H., Kávai M.:** Über die Verteilung von ¹³¹I-Ovalbumin im Organismus normaler und sensibiliserter Meerschweinchen. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **XVII:** 309-315 (1960)
97. **Kesztyűs L., Kávai M., Szabó E., Kocsár L.:** Über die Herstellung und Antigeneigenschaften von Chromovalbumin. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **VII:** 71-76 (1960)
98. **Kesztyűs L., Kávai M., Szabó E., Kocsár L.:** Chromovalbumin előállítás és antigen tulajdonságai. *Kísérletes Orvostudomány* **12:** 232-236 (1960)
99. **Kesztyűs L.:** Újabb immunochemiai szempontok az allergiában. *Rheumatológia, Balneológia, Allergológia* **1:** 165-173 (1960)

100. **Kesztyűs L.:** Über die Bedeutung und Bestimmung der an Gewebe gebundenen sessilen Antikörper. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* XIX: 155-167 (1961)
101. **Szilágyi T., Csaba B., Damjanovich S., Kesztyűs L.:** Hypothermia hatása a vérplasma histamin szintjére. *Kísérletes Orvostudomány* 13: 320-323 (1961)
102. **Went I., Kesztyűs L.:** Experimentelle Grundlagen der Histaminazoprotein-Therapie. *Allergie und Asthma* 7: 145-152 (1961)
103. **Szabó E., Csongor J., Csaba B., Kocsár L., Kesztyűs L.:** Die Verteilung von Coli-endotoxin im Kaninchenorganismus während der schwartzmannschen Reaktion. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* VIII: 276-280 (1961)
104. **Szilágyi T., Csaba B., Damjanovich S., Kesztyűs L.:** Effect of hypothermia on the histamine level of blood plasma. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* XX: 141-144 (1961)
105. **Kávai M., Kesztyűs L.:** Ein modifiziertes Verfahren zur Markierung von Ovalbumin mit Chrom. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* IX: 349-354 (1962)
106. **Kávai M., Kesztyűs L.:** Comparison of the antigenic properties of chromeovalbumin and native ovalbumin on the basis of quantitative precipitation. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* XXIV: 171-178 (1963)
107. **Kesztyűs L.:** Went István dr. 1899-1963. *Orvosi Hetilap* 104: 1153-1154 (1963)
108. **Damjanovich S., Kávai M., Kesztyűs L.:** Studies on the antigenic properties and chemical structure of irradiated protein. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* XXIV: 409-417 (1964)

109. **Kesztyűs L., Csernyánszky H., Kávai M.:** Haptengátlásos módszer a cellularisan fixált (sessilis) antitestek meghatározására. Kísérletes Orvostudomány **16:** 600-607 (1964)
110. **Kesztyűs L., Jókay I.:** Antienzym módszer a cellularisan fixált (sessilis) antitestek meghatározására. Kísérletes Orvostudomány **16:** 608-612 (1964)
111. **Kesztyűs L., Csernyánszky H., Kávai M.:** Aktive hyperimmunizált és passzive sensibilizált nyulak szerveinek cellurálisan fixált (sessilis) antitesttartalma. Kísérletes Orvostudomány **16:** 613-616 (1964)
112. **Kesztyűs L., Csernyánszky H., Kávai M.:** Cellularisan fixált (sessilis) antitestek termelődése tengerimalacokban egyszeri antigeninger hatására. Kísérletes Orvostudomány **16:** 617-619 (1964)
113. **Kesztyűs L., Csernyánszky H., Kávai M.:** Die Bestimmung und Bedeutung der zellulär fixierten (sessilis) Antikörper. Allergie und Asthma **10:** 304-315 (1964)
114. **Kesztyűs L.:** A perifériás neurotómia és a tartós barbiturat-altatás hatása különböző immunfolyamatokra. Doktori értekezés. Debrecen, (1964)
115. **Kesztyűs L.:** Allergie und Asthma in Memoria Professor Dr. Stefan Went. Allergie und Asthma **10:** 321-323 (1964)
116. **Kesztyűs L., Csernyánszky H., Kávai M., Jókay I., Kiss A.:** Tartós altatás hatása az ellenanyagok képződésére. A Magyar Mikrobiológiai Társaság 4. Kongresszusa előadásainak összefoglalói (Budapest 1964.) 62-63
117. **Szőőr Á., Richter P., Csernyánszky H., Kesztyűs L., Went I.:** Experimentelle Grundlagen der histaminazoprotein-Therapie. Allergie und Asthma **11:**50-57 (1965)
118. **Sós J., Kesztyűs L., Rauss K.:** Az elméleti oktatás az orvostudományi egyetemeken (Hozzászólások) Felsőoktatási Szemle 1965. **14:** 627-665

119. **Kesztyűs L., Csernyánszky H., Kávai M., Jókay I.:** Die Bestimmung und Behandlung der zellulär fixierten Antikörper. *Abh. ü.d. Pathophys.* **11:** 145 (1966)
120. **Jókay I., Tóth S., Kiss A., Kesztyűs L.:** A sejtekhez kötött (sesselis) antitestek meghatározása kakasokban. *Kísérletes Orvostudomány* **11:** 25-34 (1966)
121. **Jókay I., Tóth S., Kiss A., Kesztyűs L.:** Microquantitative antibody determination by means of phosphorylase antigen. *Immunol u. Allergieforsch.* **130:** (1) 17-40 (1966)
122. **Kesztyűs L., Szilágyi T., Kiss A., Csernyánszky H.:** Experimentelle Beiträge zur Pathogenese und Symptomologie des Schwartzmann Phänomens *Abh. Pathophysiol Regulationen* **11:** 45-50 (1966)
123. **Kávai M., Csaba B., Kesztyűs L.:** Immunizált nyulak szerveinek in vitro antigen-kötőképessége. *Kísérletes Orvostudomány* **19:** 290-295 (1967)
124. **Kávai M., Csaba B., Kesztyűs L.:** In vitro antigen fixing capacity of organs from immunized rabbits. *Acta Microbiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **14:** 231-237 (1967)
125. **Kesztyűs L.:** Cortison hatása a Schwartzmann jelenségre. *Orvosképzés* **42:** 350-354 (1967)
126. **Váczi L., Kesztyűs L.:** A Debreceni Orvostudományi Egyetem elméleti intézetei tudományos munkájának fejlődése az elmúlt 20 év alatt. *A Debreceni Orvostudományi Egyetem évkönyve. 1965-66.* Debrecen, 1967. 71-82.
127. **Kesztyűs L.:** A Blaskovics emlékülés megnyitó beszéde. *Szemészet* **106:** 247-249 (1969)
128. **Kesztyűs L.:** A donorszelekció. *Magyar Tudomány* **14:** 445-449 (1969)

129. **Kávai M., Csaba B., Kesztyűs L.:** Nyúl immunglobulinok kötődése tengerimalac peritonealis exsudatum sejtjeihez és az antigen hatása a passzív sensitizált sejtekre. *Kísérletes Orvostudomány* **22:** 314-322 (1970)
130. **Csaba B., Jusupova S., Kesztyűs L.:** Sensitizing property of papain digested rabbit IgG Fab and Fc fragments. *Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **39:** 71-79 (1971)
131. **Csaba B., Jusupova S., Kesztyűs L.:** Nyúl IgG papainnal emésztett Fab és Fc fragmentumainak sensitizáló tulajdonsága. *Kísérletes Orvostudomány* **23:** 615-621 (1971)
132. **Kesztyűs L., Rajka Ö.:** *Orvostudomány 1890-1971* **22:** 5-7 (1971)
133. **Kesztyűs L., Rajka Ö.:** *Orvostudomány 1890-1971* **16:** 5-319-322 (1971)
134. **Kávai M., Jusupova S., Csaba B., Kesztyűs L.:** Nyúl IgG kötődési kinetikája tengerimalac peritoneális macrophagjain. *Magyar Élettani Társaság* **37:** Vándorgyűlése Budapest 156 p (1971)
135. **Kávai M., Csaba B., Bátor G., Szabolcs M., Kesztyűs L.:** Immunglobulinok cytophil tulajdonságainak kvantitatív vizsgálata Ehrlick Ascites lymphocytasejteken. *Kísérletes Orvostudomány* **23:** 414-422 (1971)
136. **Kesztyűs L.:** Az immunológiai kutatásokról. *Magyar Tudomány* **16:** (4) 242-250 (1971)
137. **Kesztyűs L., Kávai M., Csaba B.:** Fixation of rabbit immunoglobulins to the peritoneal macrophages of the guinea – pig. *Annales Immunologiae Hungaricae* **16:** 229-235 (1972)
138. **Csaba B., Kávai M., Jusupova S., Kesztyűs L.:** Nyúl IgG sensitizáló képessége és autolog védő hatása tengerimalac peritonealis macrophagjain. *Kísérletes Orvostudomány* **25:** 33-39 (1973)

139. **Csaba B., Jusupova S., Deseő Gy., Kesztyűs L.:** Fab és Fc fragmentumok biológiai tulajdonságai patkány hizósejteken és tengerimalacok anaphylaxiás shockjában. *Kísérletes Orvostudomány* **25:** 1. 25-32 (1973)
140. **Kesztyűs L.:** Sós József 1906-1973 (Nekrológ) *Orvostudomány* **24:** (1) 7-11 (1973)
141. **Kesztyűs L., Haár F., Szitha A.:** A Debreceni Orvostudományi Egyetem elméleti intézeti épülete. *Egészségügyi Gazdasági Szemle* **11:** (4) 556-560 (1973)
142. **Rajka Ö.:** Immunological unresponziveness. Completed by **Lóránd Kesztyűs** Immunological aspects of allergy and allergic diseases. Vol 1. 107-131 (1974)
143. **Rajka Ö.:** Theoretical basis of in vivo and in vitro methods of antibody detection in spontaneous allergic diseases and in induced hypersensitivity. Completed by **Lóránd Kesztyűs** Immunological aspects of allergy and allergic diseases. Vol 2. Budapest 459-490 (1974)
144. **Kesztyűs L., Szilágyi T.:** Antigen (allergen). Immunological aspects of allergy and allergic diseases. Vol 1. Budapest (1974) 133-148 (In: Rajka Ö.: Immunological aspects of allergy and allergic diseases.)
145. **Kesztyűs L., Szilágyi T.:** The Schwartzmann phenomenon. Immunological aspects of allergy and allergic diseases Vol 1. Budapest (1974) 133-148 (In: Rajka Ö.: Immunological aspects of allergy and allergic diseases.)
146. **Rajka Ö.:** Development of Allergic processes. Pathomehanism, Senzitzation. Completed by **Lóránd Kesztyűs**. Immunological aspects of allergy and allergic diseases Vol 1. Budapest (1974) 31-93
147. **Rajka Ö.:** The Concept and criteria of allergy. Comleted by **Lóránd Kesztyűs**. Immunological aspects of allergy and allergic diseases Vol 1. Budapest (1974) 19-23

148. **Rajka Ö.:** Exposure, elimination, skin and muscosal test. Completed by **Lóránd Kesztyűs.** Immunological aspects of allergy and allergic diseases Vol 2. Budapest (1974) 491-498
149. **Rajka Ö.:** Immediate – type and delayed-type allergy. Completed by **Lóránd Kesztyűs.** Immunological aspects of allergy and allergic diseases Vol 1. Budapest (1974) 95-106
150. **Kesztyűs L., Szilágyi T.:** The Schwartzmann phenomenon. Rajka – Korossy: Immunological Aspects of Allergy and Allergic Diseases. Akadémiai Közlöny Budapest (1974) 133-148
151. **Kesztyűs L., Imre S:** Leukeran hatása a lokális Schwartzmann jelenségre. Kísérletes Orvostudomány **27:** 605-607 (1975)
152. **Csaba B., Kávai M., Jusupova S., Kesztyűs L.:** The fixation of heterocytophlyic antibodies to macrophages. Int. Arch. Allergy 1975 50. **2:** 206-211
153. **Kesztyűs L.:** Allergia antibiotikumokkal szemben. Tudományos közlemények a Mezőtúri Kórház 25 éves jubileuma alkalmából 1975 (Mezőtúr, 1976) 47-57
154. **Kesztyűs L.:** Visszaemlékezés a Debreceni Orvostudományi Egyetem megalakulására. Népegészségügy **57:** 71-76 (1976)
155. **Kesztyűs L.:** Az immunválasz kórokozó következményei. Orvostudomány **27:** 87-102. (1976)
156. **Imre S., Kesztyűs L.:** Die Wirkung von Leukeran auf das lokale Schwartzmann Phänomen. Allergie u. Immunl. **22:** 375-377 (1976)
157. **Hollósi G., Szőör Á., Boross A., Szilágyi T., Kesztyűs L.:** Experimental investigations on hypokinesis of sceletal muscles with different functions 1. Changes in muscle weight, protein and contractible properties. Acta Biol Acad. Sci: hung. 1977 **28:** (2) 195-204

158. **Kesztyűs L.:** A nyúl IgG fragmentumok biológiai jelentősége. Orvostudomány **28:** 203-222 (1977)
159. **Kesztyűs L.:** A thymus szerepe az immunválaszban. Orvosi Hetilap 1978. **119:** (1) 5-10
160. **Kesztyűs L., Csaba B., Jusupova S.:** Biological significance of fragments of rabbit IgG. Pan. Med. **20:** 49-62 (1978).
161. **Kesztyűs L.:** Néhány élettani állandó és kóros változások. Kórélettani gyakorlatok. Szerk. Kesztyűs L. Med. K. Budapest 288-305 (1979)
162. **Kesztyűs L.:** Went Istvánra emlékezünk. Orvosi Hetilap **120:** (26) 1581-1582 (1979)

Könyvek:

1. **Fornet Béla – Kesztyűs Lóránd**
Allergia
Belgyógyászati klinikai és kórélettani tanulmány
Budapest, Medicina. 1961.

2. **Kesztyűs - Sós**
A kórélettan tankönyve
Budapest, Medicina. 1962

3. **Kesztyűs – Sós**
A kórélettan tankönyve
Budapest, Medicina 1966

4. **Kesztyűs Lóránd**
Immunität und Nervensystem
Akadémiai Kiadó, Budapest 1967

5. **Kesztyűs Sós**
A kórélettan tankönyve
Budapest, Medicina 1971

6. **Kesztyűs Lóránd**
Kórélettan. Egyetemi tankönyv
Medicina, Budapest 1975
MTA nívódíjat kapott

7. **Kórélettani gyakorlatok**
Szerkesztette: Kesztyűs Lóránd
Budapest, Medicina 1979

8. **Hársing László, Kesztyűs Lóránd**
Kórélettan
Budapest, Medicina 1982

Fényképek

Az első doktor med. biol. avatás a Szülészeti Klinika könyvtárában
Kesztyűs Lóránd és Csaba Béla jelenlétében
1968.

Tanévnyitó ünnepség 1968/69-ben a KLTE dísztermében
Rapcsák András KLTE rektor, Kesztyűs Lóránd DOTE rektor,
Csaba Béla és Móri József rektorhelyettesek

Az elméleti tömb alapkövetétele 1968.

Balról jobbra: Haár Ferenc gazdasági igazgató, Szabó Zoltán egészségügyi miniszter, a kalapos férfi ismeretlen, Szilágyi Gábor városi MSzMP titkár, Kesztyűs Lóránd rektor, Pékli Ferenc Egészségügyi Minisztérium II. főosztályvezető és egy munkás

Rektori vezetők tógában az egyetemi láncsal 1968.
Váczi Lajos, Csaba Béla, Kesztyűs Lóránd, Árvay Sándor

A kijevei egyetemmel kötött együttműködési szerződés aláírása után 1968.
 Balról jobbra: Váczi Lajos, Juszupova Szaudát tolmács,
 V.J. Milkó kijevei rektor, Dzvonyár János tolmács, a kijevei pártbizottság titkára,
 Kesztyűs Lóránd, delegáció tagja, (tolmács)
 Kesztyűs Judit, Dr. Mezey Istvánné orosz nyelvi lektor

Losonczi Pál a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának Elnöke
 látogatása az egyetemen a KLTE kitüntetéses avatásán 1970.
 Balról jobbra: Rapcsák Ferenc a KLTE rektora, középen Losonczi Pál,
 Kesztyűs Lóránd és Bolodár Alajos

A Rostocki Egyetem és a DOTE közötti szerződés aláírása 1970.

G. Heideron és Kesztyűs Lóránd

A rostocki egyetemmel aláírt szerződés ünneplése 1970.

Balról jobbra: Kesztyűs Lóránd, Rostocki Egyetem Rektora:

G. Heideron, Mórik József, Árvay Sándor, Csaba Béla

Kesztyűs Lóránd bemutatja és méltatja a DOTE első egyetemi Szervezeti és Működési Szabályzatát.
1970.

Doktoravató ünnepség a KLTE díszudvarán
Varga Emil, Csaba Béla, Kesztyűs Lóránd,
Mórik József, Árvay Sándor
1971.

Laki Kálmán és Kesztyűs Lóránd professzorok
a Kóréletteni Intézet bejáratánál 1970.

Balról jobbra: Szilágyi Tibor, Laki Kálmán (USA NIH)
Hegyesi Hajnalka, Csaba Béla, Kávai Mária, Muszbek László,
Rédai Imréné, Kesztyűs Lóránd

Egyetemi Tanácsülés a Szülészeti Klinika Könyvtárában
Balról jobbra: Csaba Béla, Kesztyűs Lóránd, Mórik József,
Kovács László, Árvay Sándor
1970.

Elméleti Tömb alapkövetétele 1970.
Kesztyűs Lóránd rektor, Szabó Zoltán egészségügyi miniszter,
Bolodár Alajos egyetemi főtitkár

A megvalósult kész épület 1973. augusztus.

Kötetlen fehér-asztali beszélgetés a DOTE Kóréletani Intézet
Könyvtárában Kesztyűs Lóránd 25-ik egyetemi tanári
jubileuma alkalmából
(Szemüvegesen Szilágyi Tibor egyetemi tanár tekint vissza)
1974.

Medikus Kupa átadása 1973-ban
Balról jobbra az előtérben: Damjanovich Sándor,
Kesztyűs Lóránd, Szilágyi Tibor, Fehér Zsigmond

Kesztyűs Lóránd a 25-ik egyetemi tanári jubileumi ülésén
hallgatja a laudációt.
1974.

A MIT kongresszus az I. sz. Belgyógyászati Klinika tantermében 1968.
Előtérben Dán Sándor, Krompecher István, Csaba Béla,
Prof. Leamaire (Párizs) az orvoskar dékánja (Franciaország) Kesztyűs Lóránd a
MIT elnöke

Külföldi (de a DOTE-n tanuló) diákok üdvözlik
Kesztyűs Lóránd rektort
1971.

Külföldi diákok fogadás a DOTE rektori hivatalban
1971.

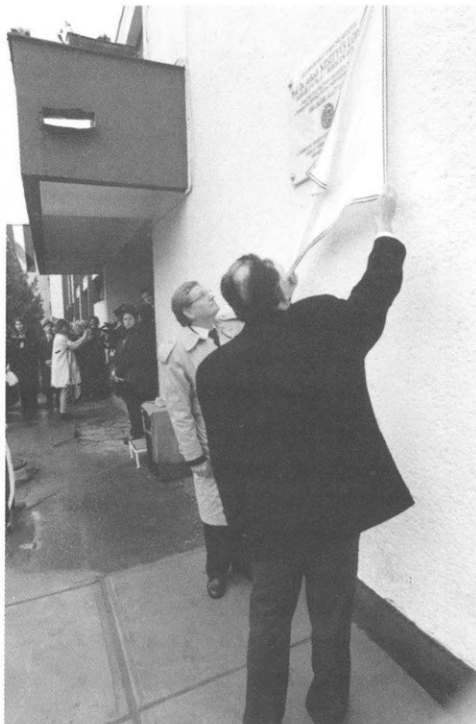
Elnöki megnyitó a MIT 1972-es kongresszusán
Kesztyűs Lóránd a MIT elnöke

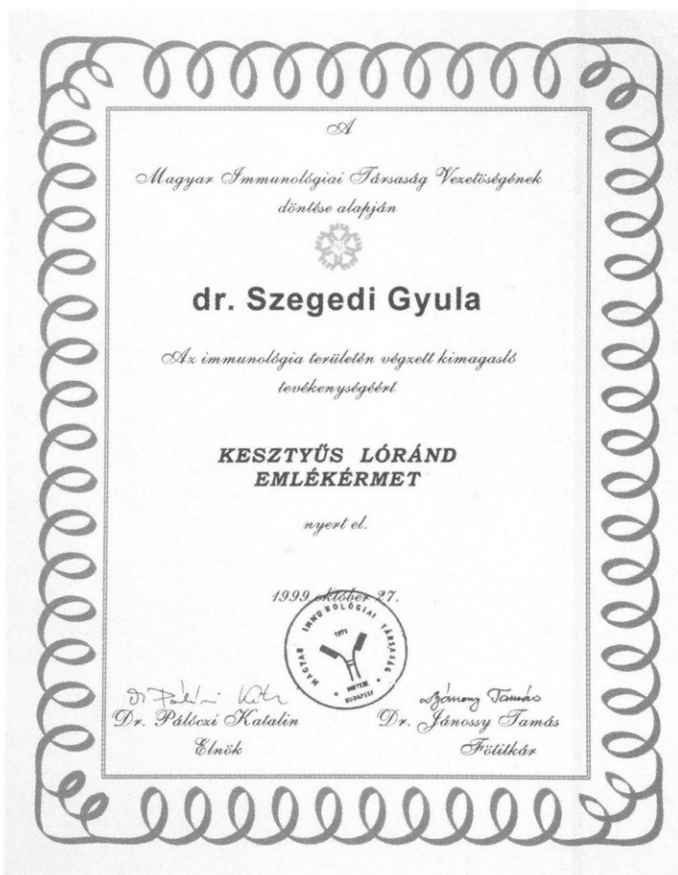
Kesztyűs Lóránd rektor fogadja a Szovjet Űrkutatási Bizottság Elnökét és Vlagyimir J. Jaszdovszkij az orvostudomány doktora, a szovjet űrkutatási igazgatója, úrbiológust valamint Borisz. B. Jegorov a Szovjetunió hőse az orvostudomány kandidátusát (sötét szemüveges), űrhajósokat,
Dr. Ács István a Városi Tanács VB elnöke,
Dr. Lampé István háttal az MSZMP egyetemi P. B. titkára 1971.

Kesztyűs Lóránd sírja a debreceni temetőben.
A sírkövet Hondromatidisz Rigasz görög származású szobrász tervezte
és a Mátészalkai Sírkőüzem készítette
1979.

Kesztyűs Lóránd emléktábla avatás Sarkadon az orvosi rendelő falán, 2000-ben.
Avatók: Dr. Molnár Péter egyetemi tanár, centrum elnökhelyettes
és háttal Dr. Szegedi Gyula akadémikus, egyetemi tanár

Rézdombormű:
Prím Zoltán ötvösmester műve

***A debreceni orvosképzés nagy alakjai című sorozat
eddig megjelent tagjai:***

1. Dr. Alberth Béla: Dr. Kettesy Aladár élete és munkássága
2. Dr. Kulcsár András: Dr. Fornet Béla élete és munkássága
3. Dr. Hadházy Csaba: Dr. Krompecher István 1905-1983
4. Dr. Törő Imre: Dr. Huzella Tivadar 1886-1951
5. Dr. Lampé László: Dr. Kenézy Gyula élete és munkássága 1860-1931
6. Dr. Szállási Árpád: Weszprémi István (1723-1799) és kora
7. Dr. Szállási Árpád: Dr. Szontagh Félix (1859-1929)
és a debreceni gyermekorvoslás előzményei
8. Dr. Varga Emil: Went István – az iskolateremtő mester (1899-1963)
9. Dr. Majerszky Klára: Dr. Sántha Kálmán (1903-1956)
10. Dr. Zs. Nagy Imre: Dr. Vezár Frigyes (1886-1979)
11. Dr. Csécsei György: Dr. Hullay József (1921-1984)
12. Dr. Jeney András: Dr. Jeney Endre (1891-1970)
13. Dr. Fésüs László: Dr. Tankó Béla (1905-1974)
14. Dr. Péter Mózes: Thurzóbányai Elischer Gyula (1875-1929)
15. Dr. Simon Miklós: Dr. Szodoray Lajos (1904-1980)
16. Dr. Szállási Árpád: Dr. Benedek László (1887-1945)
17. Dr. Gomba Szabolcs: Dr. Endes Pongrác (1907-1992)
18. Dr. Hernádi Ferenc: Dr. Vályi-Nagy Tibor (1912-1969)
19. Dr. Lampé László: Dr. Kovács Ferenc (1890-1974)
20. Dr. Csaba Béla: Dr. Kesztyűs Lóránd (1915-1979)

Előkészületben:

Dr. Szállási Árpád: Dr. Bókay Zoltán

A megjelent füzetek a DEOEC Elnöki Hivatalában szerezhetők be.
(4012 Debrecen, Nagyerdei krt. 98.; Fax: 52/419-807)